

HILJADU I JEDNA NOĆ

Preveo Besim
Korkut

SINDBADOVA PUTOVANJA

SINDBAD POMORAC

U doba halife Harun Rašida, vladara pravovjernih, živio u Bagdadu neki nosač po imenu Sindbad Nosač. Bio je to puki siromašak koji je na glavi nosio svijetu espap i tako zarađivao svakodnevnih hljeb. Slučaj je htio da je jednog pretjerano toplog dana prtio nešto preteško, pa se silno umorio pod teretom, oblio ga svega znoj, a i žega mu bijaše uveliko dojadila. Naišao je ispred kapije nekog trgovca, pred kojom bijaše čisto i uredno, a i sam zrak vrlo ugodan. Kraj same kapije nalazila se poširoka kamena klupa, te

nosač na nju spusti breme da se malko osvježi i odmori. U isti mah udari povjetarac s kapije i donese oštar miris koji udari nosaču u čula pa se on svali na kraj klupe. On samo što je tu sjeo, iznutra začu zvuke struna i lutnji uzbudljive glasove, različite arapske pjesme... Začuje čak i pjevanje ptica: grlica, slavuja, kosova, golubova grivnjaša koji su izvodili svoje pjesme cvrkutanjem na različite načine. Nosač se čudom začudi svemu tome i lijepo poskoči od neke dragosti. Digne se i kroči korak-dva prema toj strani, najednom ugleda pred kućom veliku baštu i u njoj mnoštvo momaka, slugu, robova, dvorjana, nešto što se može naći samo u careva i vladara! A kad dopre do njega miris finih pića i jela, nosač upravi pogled nebu i reče:

"Slava tebi, gospode, koji uzdižeš koga hoćeš a koga, opet, hoćeš ponizuješ! Činiš koga hoćeš bogatim a koga hoćeš siromašnim! Tako je, eto, neko uvijek umoran a neko miran i spokojan! Neko je sretan a neko poput mene..."

A zatim nastavi u
stihovima:

Koliko li jadnika počinka
nema

a on u hladovini najboljoj
leži!

Sve mi gore udarce nosi
sudbina

Moj je tovar uvijek sve teži i

teži.

On je sretan ne stiže nesreća
njega,

ja u zlu se praćakam k'o riba u
mreži.

Ugodnošću on je obdaren i
čašću

pred njim su sva jela i napici
svježi.

Što sam ja to, on je, a ja, što i
on
Kap smo ista; tek od mene
bježi –

To je, eto, razlika koja nas
dijeli.

Sunce sija za njega, a za mene
sniježi!

Kad izreda te stihove i iskiti pjesmu, spremi se polako uprtiti tovar
i polako krenuti, ali u isti mah ispade pred njega na kapiju mladoliko i

naočito momče lijepa stasa i u gizdavoj odjeći, uhvati nosača za ruku i reče mu:

"Hajde uđi i popričaj malo s mojim gospodarem, on te zove!" Nosač nije bio rad da zalazi unutra ali mu ono momče ne dade drugačije, te on onu balu ostavi u predvorju, kod vratara, i s mladićem uđe u kuću. Već na prvi pogled opazi da se nalazi u sjajnoj palači koju je krasila veličanstvenost i ljepota. Uđe u veliku dvoranu i preletje očima uzduž i poprijeko – kad li u dvorani sve ugledna gospoda i visoki gosti! Tu su sve vrste cvijeća, sve vrste mirisa, različite zakuske, cijelo brdo kojekakvih vrsta prekrasnih jela, voća, pa vina od najplemenitije vinove loze, najposlije, tu su i lijepe robinje, i različiti instrumenti. Gosti posjedali redom, naokolo, prema časti i dostojanstvu, a u samom pročelju sjedi krupan, dostojanstven čovjek koga su brojne godine, vidjelo se to dobro, mlatnule po zubima prednjim; imao je divne crte lica i lijep oblik tijela, a na njemu su bile vidljive gordost, ponos, čast i dostojanstvo.

Iznenadi se nosač kad sve to vidje i odmah pomisli u sebi:

"Bog mi i duša, ovo je zacijelo neka rajska bašća ili će biti da su dvori nekog vladara ili cara!"

Pribra se brzo pa ih uljudno pozdravi i poljubi zemlju pred njihovim nogama a zatim se ispravi i osta pognute glave stojeći pred njima. Domaćin mu otpozdravi lijepim besjedama i dobrodošlicom, a onda ga pozva da priđe bliže i da sjedne kraj njega. Nosač priđe i sjede a domaćin ti odmah stavi pred njega onih slasnih i raznovrsnih jela. Prihvati se nosač i počne jesti i jeo je dokle god je mogao. Kad se najeo, opru ruke, zahvali Allahu na davanju i domaćinu na ljubaznosti i časti. Domaćin mu ponovno iskaza dobrodošlicu i reče: "Bio ti srećan današnji dan,

kako se zoveš i čime se baviš?" "Ime mi je, gospodaru", kaza on – "Sindbad Nosač. Nosam na glavi svijetu što god treba i tako se prehranjujem."

"Neka znaš, nosaču", reče starac s blagim osmijehom na licu, "da ti je ime isto kao i meni – ja sam Sindbad Pomorac. Nego imam želju da mi ponoviš one stihove što si ih malo prije govorio kad si bio pred kapijom."

Nosačevo lice obli rumen od stida i stade se ispričavati: "Duše ti tvoje, ne uzimaj to za zlo, gospodaru, umor, nevolja i prazna ruka uče čovjeka svakakvoj nepristojnosti i budalaštini."

"Ništa se ne stidi" – dočeka domaćin – "ti si mi kao i brat! Daj da čujem onu pjesmu jer me ona zaista zadivila kad sam čuo kako je kitiš dok si stajao pred vratima." Nosač ne imade kud i ponovi pjesmu. Svidje se ona Sindbadu Pomorcu i sav se ozari pa će reći Nosaču: "Neka ti je znano, nosaču, da je moja prošlost vrlo čudnovata. Ja ću tebi ispričati sve to što mi se zbivalo prije nego što sam postao ovo što sam sad. Do ove sreće i dvora došao sam tek pošto sam proživio grdne muke, silne užase i težak umor. Da ti je samo znati koliko me je puta poklopila zla sudbina, zamor, udes! Sedam sam puta putovao po svijetu a svako to putovanje priča je za sebe i svako se razlikuje po zanimljivostima. To su događaji od kojih ti staje pamet a sve je moralo tako biti, tako da ništa nisam mogao izbjeći od onoga što mi je zapisano!"

PRVO
PUTOVANJE

"I, eto, slušajte gospodo i odličnici!" – okrenu se Sindbad Pomorac prema gostima i otpoče svoju priču.

"Otac mi je bio trgovac i to jedan od najuglednijih ljudi i trgovaca u svojoj pokrajini. Imao je teško blago i silnu robu, ali umrije još dok sam ja bio dijete i tako mi ostavi sav taj imetak, pa još kuće, zemlje i brojne prihode. Čim sam postao punoljetan, uzeo sam sve u svoje ruke pa stao uživati u lijepim pićima i jelima, družiti se s momcima, gizdati se u lijepe haljine i hodati s prijateljima i drugovima. Uvrtjelo mi se u glavu da će to kod mene trajati do smrti i da ću uvijek tako lijepo živjeti. Potraja to, međutim, neko vrijeme a ja dođoh pameti trgoh se, ali bî sve kasno; imanje otišlo, moj život se i te kako izmijenio. Kad ja dođoh sebi, nađoh da je otišlo u nepovrat sve što sam imao! Poduze me zebnja za svoju budućnost a tad mi padoše na pamet riječi našeg gospodina Sulejmana Mudrog, a sina Davudovog, koje sam nekada davno čuo: "Troje je bolje od troga, umrli čas od rođenja, živ pas od mrtvog lava a grob od bijede i sramote".

Sjetivši se tih riječi, skočim, iskupim još ono malo pokućstva i haljina što mi je ostalo, te to sve prodam, zatim isprodavah zemlje, kuće i sve drugo što sam još imao u rukama i sastavih jedva tri hiljade groša! Zavrgla mi se bila u glavi misao da se otisnem u bijeli svijet i tada se sjetih i pjesme nekog pjesnika:

Cilj što uzmeš viši – trud te čeka
veći

hoćeš li da prodreš – radi i po
noći!

Biserje ko traži – roni u

dubine,

do bogatstva da bi došao – i
moći!

Ako tražiš uspjeh bez ikakva
truda,

do svog cilja nikad nećeš moći
doći!

Riješim se, skočim i nakupujem espapa, raznih roba i svega što će mi trebati na putu. Vukla me želja da putujem morem i ja se ukrcam na jednu lađu sa cijelim društvom nekih trgovaca koji su kretali lađom iz Basre. Otplovili smo i tako jedrili danju i noću sve dok nismo stigli do jednog kra- snog otoka koji po svojim ljepotama bijaše sličan rajskoj bašti. Gospodar lađe pristate uz obalu, baci sidro i spusti ljestve pa se iskrcaše svi koji su bili na lađi. Odmah se napraviše ognjišta pa se svi razletješe: neko kuha, neko pere rublje a neko, opet, ide u razgledanje otoka. Ja sam bio među tim posljednjim. Malo zatim putnici se iskupiše da štogod pojedu i popiju, da se zabave i odmore, i mi upravo u tome, kad li povika kapetan što mu grlo pridaje: "Vi sretni putnici, požurite lađi, ukrcavajte se što prije! Ostavljajte sve svoje stvari, spašavajte živote! Kopno na kojem stojite nije ostvro nego grdni kit koji se upopriječio na morskoj pučini! Po njemu se nakupio pijesak, a raste, eto, i drveće od kadikad, pa vam se čini da je to otok! Kad ste naložili na njemu vatru, on je osjetio toplinu i pokrenuo se. Evo, upravo u ovaj čas uranja u more, zajedno s vama. Svi ćete se podaviti! Tražite glavi spasa dok niste svi stradali! Ostavljajte sve!" Čim putnici čuše kapetanov glas, svi potrčaše i nagrnuše brže-bolje skakati u lađu ostavljajući sve stvari i odjeću, kazane i ognjišta. Neko se dočepa lađe neko još i nije a "otok" se silno potrese i ode na dno sa svim onim što je bilo na njemu i za tili se čas

valovito more sastavi nad njima. Ja se, gle, nađoh među onima što zaostaše na "otoku" te se svi uvalismo u more. Moja se družina odmah utopi, a mene usud sačuva od propasti. Podari mi, naime, jedno od onih velikih vjedara u kojima su malo prije putnici prali rublje, a život, pusto, ionako drag čovjeku, pa ti ga ja brže-bolje dograbim, zakoračim u njega i stanem poput vesala grabiti nogama po vodi a bijesni valovi poigravaju se sa mnom i s desne i lijeve strane.

Kapetan je već bio razvio jedra i otplovio sa onima koji su se ukrcali na lađu, a da se nije ni obazro na one koji su ostali u vodi. Pratio sam ih pogledom i nadao se spasu, sve dok mi lađa nije sasvim umakla iz vida, – a tada dođoh do uvjerenja da mi je smrt neizbježna!

Ostao sam tako u vodi cijeli dan i iduću noć. A kad bi drugi dan, spopadoše me valovi i vjetar me baci pred neko kopno. Obala je bila veoma strma a po kopnu nekakvo drveće koje je nadnijelo grane nad samo more; te se odmah prihvatim za granu nekog visokog stabla, objesim se o nju upravo kad sam bio na rubu propasti i nekako se uzverem na kopno. Pogledam svoje noge. Na njima otekline, po stopalima rane i ujedi od riba – a ja to do tada nisam osjećao od velika jada i napora koje sam poduzimao da se spasim. Vidjeh to, onesvijestih se i odmah se svalih na mjestu gdje bijah sjedio. Ležao sam tako onesviješćen i polumrtav sve do idućeg dana, a tada me obasja i ogrija sunce. Dođoh sebi, pogledah odmah u noge kad obje još uvijek natečene. Stadoh se čas vući, čas puzati na koljenima. Na tom otoku bilo svakojaka voća, izvora pitke vode, ja ti se dograbim voća pa udri jedi! Prođe mi tako nekoliko dana i duša mi se povrati, pa malo živnuh i lijepo omoćah. Stadoh onda o koječemu razmišljati i vrljati tim kopnom uživajući u svemu što se tu nalazilo. Odlomio sam jednu granu i opirem se o nju.

Jednog dana zagledam se u drugi kraj otoka i, odjednom, ugledam jednu priliku. Pomislih da bi to mogla biti zvjerka ili koja

morska životinja i radoznalo priđoh bliže, kad li to krupna bedevija privezana na samoj obali. Čim joj se prikučih, stade prema meni strahovito rzati, ja se uplaših i natisnuh bježati a u isti mah niče ispod zemlje neki čovjek, potrča za mnom i stade vikati:

Ko si ti? Odakle si došao? Zašto si došao ovamo?

Gospodaru – stanem i odgovorim – ja sam stranac. Bio sam u nekoj lađi pa se utopih ja, neki moji saputnici i posada. Uhvatio sam neko vedro, sjeo u njega, ono je onda plivalo sa mnom i tako su me eto, talasi izbacili na ovaj otok. Čim ovaj čovjek ču šta mu rekoh, uhvati me za ruku i dobaci: "Hajde sa mnom!"

Ja ga poslušah i pođoh, a on me onda uvede u neko podzemno skrovište. Dovede me u neku veliku prostoriju i napravi mi mjesto u samom pročelju. Prinese mi tu nekakva jela a ja bijah izgladnio, naklopim se i najedem. Poslije toga upita me onaj čovjek za moje zgone i nezgone pa mu ja sve potanko razglobih od početka do kraja. On se silno začudi mome pričanju. A kad priču završih, zamolih ga:

"Gospodaru, tako ti svega, ne srdi se na mene, hoću nešto da te upitam. Ja sam, eto, pričao sve o sebi i to sve po istini, pa bih sad želio da i ti meni kažeš ko si, zašto sjediš u ovoj zemunici i zašto si privezao onu kobilu na obali."

"Ima nas cijela četa" – odvati on – "a ostali su se razišli po obali. Mi smo konjušari cara Mihriđana i pod našom upravom stoje svi njegovi konji. Svakih trideset dana mi dovodimo kobile plemenite pasmine u vrijeme mlađaka, privežemo ih negdje na otoku, a mi se onda sakrijemo u ovo sklonište da nas niko ne vidi. Tada izlazi po njuhu iz mora po koji ždrijebac između morskih konja, okrene se oko sebe i kad ne opazi nikoga, on priđe ždrebici i oplodi je, a onda želi da

je povede sa sobom u more, no ona se ne može pokrenuti jer je privezana. Ždrijebac tada počinje da je grize zubima, rita se i njišti. Mi kad to čujemo, izlazimo napolje i vičemo na njega, poplašimo ga i otjeramo. Ždrebica, koja je sada ždrebna, poslije godinu dana oždrijebi ždrebe koje vrijedi čitave carske hazne. Ne možete na cijelom svijetu naći takvog! Baš sada je vrijeme da se ždrijebac pomoli pa, kad završimo posao, povešću te našem caru Mihriđanu. Znaj dobro da se nisi s nama našao da nikad nikoga na ovom otoku ne bi našao, niko za tebe ovdje ne bi znao i ti bi skapao od gladi. Mojom ćeš, eto, zaslugom ostati u životu! Vратиćeš se, možda, čak i u svoj rodni kraj!"

Pošto on meni to tako ispriča ja mu se lijepo zahvalih i zaželjeh mu svako dobro zbog njegove čovječnosti i dobrote. Mi još čestito nismo ni završili razgovor, a iz mora izađe ždrijebac i stade silno njiskati, htjede ždrebicu potjerati sa sobom pošto ju je oplodio, ali bi mu uzalud! Moj konjušar ti zgrabi sablju i štit i istrča napolje pa stade zveketati sabljom po štitu i započe vikati na svoju družinu: "Tjerajte ždrijepca, tjerajte ždrijepca!"

U tren oka dotrčaše oni s kopljima, bukom, galamom i morski konj se poplaši i začas ode svojim putem, zagnjuri se u more, poput bizona velik, i zamače!

Tada onaj konjušar sjedne da malo odahne, uto se iskupi i ostala družina i svaki dovede po jedno konjče. Opaziše mene i počnu se raspritivati ko sam i odakle sam, te im ja ispričam sve po redu kao i prvi put. Pošto smo se upoznali, oni razastru sofru i sjednu da jedu. Pozvan sam i ja za sofru i, kad smo jeli, svi zajahaše konje pa i meni nađoše nekakvog konjčića. Podugo smo jahali i napokon stigismo u grad cara Mihriđana. Odu oni svom caru i ispričaju mu o meni, a on me pozove k sebi, i ja odoh. Kad sam ulazio kod njega, ja ga lijepo

pozdravim a on mi, isto tako lijepo, otpozdravi, zaželi mi sreću i dug život a onda me stade pitati za moje nevolje. Ispričao sam mu sve od početka do kraja; sve što mi se dogodilo i što sam vidio; a on se čudio čudom šta sam ja sve preko glave preturio i na kraju mi reče: "Boga mi, sinko, imao si veliku sreću! Da ti nije suđen dug život, ti se nikad ne bi spasio tih muka i neka je hvala gospodu što si iznio živu glavu!"

Potom mi ukaza svu dobrotu i počasti me, napravi mi mjesto kod sebe i stade me uveseljavati pričanjem i lijepom besjedom, a onda me postavi za pisara u morskoj luci da popisujem robu s lađa koje pristaju uz obalu. Ostanem ja tako kod njega da mu obavljam te poslove i druge potrebe. On mi je i dalje činio svako dobro, odjeo me u lijepe i sjajne haljine, i ja tako postanem najuticajnija osoba kad se trebalo zauzeti za koga ili završiti kome kakav posao.

Služio sam kod njega, podugo vremena. Kad sam god bio na pristaništu, uvijek sam raspitivao trgovce i mornare za zemlju koja ima grad Bagdad, ne bi li mi znao ko nešto reći o njoj pa da s njim pođem i da se kako vratim svojoj kući. No, za tu zemlju niko nije znao niti je poznavao nekog drugog koji bi o njoj nešto znao. Zbog toga sam bio sav očajan i smeten što tako dugo lutam po tuđini.

Potraja to tako neko vrijeme, a ja jednog dana uđem caru Mihriđanu i zatečem kod njega cijelo društvo Indijaca. Nazovem im ja tu selam i oni mi otpozdraviše i odmah se počnu raspitivati o mom kraju te im ja sve ispričam. Zatim sam ja njih raspitivao za njihov kraj, pa mi oni rekoše da pripadaju različitim plemenima. Neki od njih su Šakirije a to je njihovo prvo pleme. Niti kome čine kakva nasilja niti ratuju protiv koga. Drugi su opet Brahmani, a to vam je narod koji nikad ne pije vino. Ljudi su to sretni i bistri, vole igru i zabavu, ljepotu, konje i domaće blago. Rekoše mi i to da se u Indiji narod dijeli u sedamdeset i dvije kaste! Ja se tome doista nisam mogao načuditi.

U Mihriđanovoj carevini vidio sam među ostalim otocima i jedan poseban koji se zvao Kabil. Preko cijele se noći čuje kako na njemu udaraju daire i bubnjevi, a rekoše mi da je to narod vrijedan i pametan! U blizini toga otoka vidio sam ribu, dugu ništa manje nego dvije stotine lakata! I još jednu takvu čija je glava ličila na sovину glavu! U okolini sam vidio još mnogo čuda i zanimljivosti i kad bih sad htio to sve ispričati oduljilo bi se to.

Tako sam ja, eto, iz dana u dan doživljavao nešto novo na tim otocima i lijepo provodio svoje vrijeme. Jednog dana, upravo stojim na obali, kad li se pomoli jedna velika lađa i na njoj mnoštvo trgovaca. Kad prispje u luku i kotvište, kapetan savi jedra i priveza lađu za kopno, potom spusti ljestve i mornari iznesoše sve na suho što je bilo na lađi. Oni su polako prenosili, a ja stajao i popisivao. Na kraju upitah kapetana; "Je li ostalo još nešto na lađi?" "Jest, gospodaru", kaza on – imam na lađi još neke bale rōbâ, ali nam se njihov vlasnik utopio u moru kod nekog otoka. Kako smo mi krenuli dalje, njegova je roba ostala kod nas u pohrani. Sad bismo bili radi prodati je, od kupca bi uzeli potvrdu, pošto smo dali robu, da to poslije uručimo njegovoj porodici u Kući Spasa, gradu Bagdadu."

"A kako je ime tome čovjeku, vlasniku robe?" – pitam ja, to on reče: "Sindbad Pomorac, utopio se davno u moru."

Čim ja to čuh, razrogačih oči u njega i prepoznadoh ga pa viknuh: "Kapetane! Moja je to roba o kojoj zboriš. Ja sam njen vlasnik. Ja sam Sindbad Pomorac i sa drugovima sam sišao s lađe na onaj otok. Kad se potresao kit na kojem smo bili i kad si ti viknuo na nas, ko je bio uskočio, taj se spasio, a ostali su se svi potopili. U toj posljednjoj skupini našao sam se i ja, ali ja sam se spasio u jednom od onih velikih korita u kojima su putnici prali. Zajahao sam na njega i počeo veslati nogama. Poslije me pomjeraše vjetar i valovi i tako se nekako dograbih ovog otoka. Pošto sam izašao na suho, pronašao

sam konjušare cara Mihriđana koji su me uzeli sobom i predali svome caru. Ispričao sam caru svoju nesreću pa me on obdari i postavi na ovo mjesto u ovom pristaništu."

"Nema preinake niti moći u onom što biva" – u čudu će kapetan.
"Baš više ni u koga nema vjernosti niti savjesti!"

"Zašto tako kapetane", zagalamih ja – "kad si čuo cio moj doživljaj?"

"Zato", odbrusi on, "što si čuo kako sam rekao da imam bale rōbâ čiji se vlasnik utopio i što hoćeš da ih bespravno prisvojiš! To ti je zabranjeno! Mi smo svojim očima vidjeli kad se on utopio! S njim je bila cijela družina putnika i niko se nije spasio! Kako sad možeš tvrditi da si baš ti vlasnik te robe?" "Kapetane, slušaj ponovno moju priču i dobro pazi šta govorim, pa ćeš vidjeti da imam pravo, a laž je osobina varalica!" – zavikah i počeh da mu kazujem sve što mi se dogodilo od trenutka kad sam zajedno s njim krenuo iz Bagdada pa dok nismo doplovili do onog mjesta na kome smo se utopili. Podsjetio sam ga i na neke zgode između mene i njega koje su se dogodile za vrijeme našeg putovanja. Najposlije i trgovci i kapetan uvidješe da sam govorio istinu. Poznadoše me i počeše mi čestitati što sam ostao na životu.

"Zaista ti nismo vjerovali da si se spasio!" – povikaše uglas.

Uruče mi,

potom, moje bale robe, kadli na njima i moje ime! Propalo nije ama baš ništa! Odmah razvršim robu i odaberem nešto lijepo i skupocjeno, zaprtim time mornare i to odnesemo caru na poklon. Predam mu darove i obavi- jestim ga da je stigla lađa na kojoj sam ja bio i da je moja roba stigla sasvim u redu. Ovaj darāk je, eto, iz te robe. A caru da pamet odleti od čuda! Uvidje i on da je ono što sam mu prije

govorio sušta istina pa me još više zavolje i on meni dade lijepe darove.

Prodadoh one toware i zaradih na tome grdne pare. Nakupovah ondje drugu robu i espap i kad trgovci s one lađe odlučiše poći, ukrcah i ja svoju robu i odoh caru da mu se lijepo zahvalim na njegovoj dobroti i čovječnosti i zatražih dopuštanje da idem svom rodu i zavičaju. On mi to odmah dopusti i dade mi kojekakve robe iz toga grada. Ja se zahvalim, oprostim se i odem na lađu. Krenuli smo iz toga grada, a sreća i dobra sudbina bili su naši pratioci, pa smo jedrili i noću i danju dok nismo sretno stigli u Basru. Tu smo se iskricali i ostali nekoliko dana, a ja sav veseo kad sam ostao živ i kad sam se napokon vratio u svoj kraj.

Poslije se zaputih u Kuću Spasa – Bagdad a uza me moji tovari robe, puno kovčega velike vrijednosti i tako sa svim tim dođoh sretno svojoj kući u svoj kraj! Zatekoh tu svoju rodbinu sretnu i zdravu i sve svoje drugove i prijatelje.

Čim sam došao kući, obnovio sam svoje domaćinstvo, nabavio mnogo potrebne radne snage, nakupovao kuća i nekretnina mnogo više nego sam ikad imao. Ali svejedno, ubrzo sam se ponovo počeo družiti sa onim starim društvom, počesmo trošiti i rasipati i u tome ja zaboravih sve one muke koje sam ranije podnio. Tako smo, eto, provodili dane i dane. Time je moja priča o prvom putovanju gotova, a sutra ću vam pričati drugu."

Poslije toga Sindbad Pomorac zadrža na ručku i večeri svoje goste a Sindbadu Nosaču dade stotinu miskala zlata. Na kraju reče: "Baš si mi danas ugodio svojim prisustvom".

Zahvali nosač na svemu dobročinstvu i ode svojim putem a u glavi mu se roje misli šta se sve ljudima ne događa – i čudom se čudio. Dođe on svojoj kući, prenoći i obavi sve svoje dnevne poslove pa krenu kući Sindbada Pomorca. Kad se iskupilo cijelo društvo, kad je bilo ponuđeno jelo i piće, Sindbad Pomorac počne svoju priču:

DRUGO PUTOVANJE

"Prijatelji, slušajte! Živio sam kako može biti najljepše uvijek u najvedrijem raspoloženju" – kao što sam vam juče rekao – sve dok mi opet jednog dana nije nešto puhnilo u glavu i ja hoću opet u svijet. Duša mi zaželjela trgovine i zarade, putovanja i razgledanja, provoda po otocima i gradovima, te ja nakupovah prigodnih rōbâ i stvari koje će mi trebati na putu, sve to lijepo upakujem, pa ravno na obalu! Nađoh krasnu i novu lađu s jedrima od čiste svile a bijaše puna puncata putnika. Ukrcah s nekolicinom meni poznatih trgovaca robu i isti dan isplovismo. Putovanje bijaše vrlo ugodno pa smo plovili iz mora u more s ostrva na ostrvo. U svakom gradu u koji smo uplovili sretali smo mnogo trgovaca, državnika, kupaca i prodavača pa smo i mi lijepo trgovali, prodavali i kupovali – pa i zamjenu pravili. I tako je to trajalo dok nas kleta sudba ne baci pred jedno čudno ostrvo – puno zrela voća, rascvjetana cvijeća, zelena drveća, pjeva ptica i bistrih potoka. Ali, začudo – nigdje žive duše! Ni kuće, ni traga od ljudi, ništa! Kapetan pristane uz obalu, trgovci se iskrcaše i počeše razgledati ostrvo, silno drveće i ptice i diviti se. Sa svim ostalim izađem i ja pa sjedem kraj jednog bistrog vrela među onim drvećem. Bio sam ponio i

nešto hrane, pojedem to, napijem se vode s bistra potoka. Godio mi je i miris cvijeća koji se u zraku

osjećao. A vrijeme – ne može biti bolje! Obuze me neki drijemež te se tu ispružim i u jednom času zaspim i to tako duboko kako nisam nikad! – Opio me valjda onaj miris i svježina! – Kad sam se ja probudio, na tom mjestu ni džina ni čovjeka. Lađa s putnicima odjedrila, a mene se nije sjetio niko – ni od putnika ni od posade. Tako me ostaviše sama na tom ostrvu. Obazrijeh se ja i lijevo i desno, ali nigdje nikoga! Spopadoše me žive muke zbog toga što sam tako ostavljen; hoće mi žuč pući od muke! Sa sobom ništa pod bogom nemam, ni jela ni pića. Ostao sam sam samcat. Klonu mi duša; izgubih svaku nadu u spas i rekoh sam sebi: "Ne ostaje lonac uvijek čitav! Ako sam se prvi put spasio i sreo onog koji me je sa jednog ovakvog mjesta doveo ponovno među ljude, ovog puta sam daleko, daleko od toga da bih se namjerio na nekog koji bi me izveo u neki napučen kraj." Počnem plakati i naricati sam za sobom, za svojim životom i skrha me teška muka. Korio sam sâm sebe što sam uopšte kretao na put i mučio se kad sam u svojoj zemlji s mirom sjedio, odmarao se, bio zadovoljan dobrim jelima i pićem, rumenim vinom i lijepim odijelom. I nikad nisam ništa trebao ni od novca ni od robe. Stadoh se udarati u prsa što sam ikad izlazio iz Bagdada i kretao na more, pogotovu, nakon onih muka koje sam već bio podnio. U jednom, eto, trenu nađoh se na rubu života. Zatim se malo smirih i rekoh: "Što će biti biće!" Ustanem i krenem u neki voćnjak ali ne mogu da se skrasim na jednom mjestu. Popnem se na jedno visoko stablo i stanem osmatrati desno i lijevo, ali ne vidjeh ništa drugo osim drveća, neba, ptica i pijeska. Za- gledah se još malo bolje i najednom ugledah neku bijelu, a vrlo krupnu, priliku. Siđem odmah s drveta i upravim prema onoj strani idući bez pre- daha dok ne stigoh do onoga što se naziralo s drveta na kojem sam bio. Kad imaš šta i vidjeti! Bijaše to ogromna bijela kupola velikog opsega i vrlo visoka. Prikućih joj se pa je i obiđoh, ali ne nađoh na njoj nikakva ulaza, a niti u sebi toliko snage i okretnosti da se popnem na nju – jer bijaše sva glatka.

Zabilježih mjesto na kojem sam stajao i obiđoh okolo, kad li – punih pedeset koraka! Sjednem i počnem misliti kako bi se moglo u nju ući.

Kraj dana i smiraj sunca bijahu već sasvim blizu. Sunce se u tren oka sakri – a nadamnom nastaje mrak. Mišljah u prvi mah, oblak zaklonio sunce.

Mada bijaše ljeto u punom jeku, nije vrijeme od oblaka. Začudih se, dakle, digoh glavu prema tom tobožnjem oblaku. Najednom opazih kako po zraku kruži neka ptičurina glomaznog tijela i preširokih krila. I, eto, to je bilo ono što je prekrilo sunce. Veoma me to iznenadi i odmah se sjetih priče koju su mi davno kazivali putnici kako, naime, na nekim otocima žive ptice neobično velikog tijela, zvane rūh koje svoje mlade hrane velikim komadima mesa. Sad ja saznadoh da je ta velika kupola koju sam vidio, zapravo, jaje te velike ptičurine. Stadoh se čuditi i snebivati se. Uto se ptica spusti na onu veliku "kupolu" i čitavu je prekri svojim tijelom i krilima, opruži svoje nožurine po zemlji i zaspala. "O, slava onom koji nikad ne spava!" – pomislih, skočih, odmotah s glave turban, usukah ga kao užu pa se njime opasah i dobro utegnuh oko pasa, a onda, ni pet ni šest, privezah se toj ptičurini za noge, utvrdih dobro taj uzao i rekoh sam sebi: "Ako bude sreće te me ova ptičurina prenese u neku drugu zemlju, gdje ima ljudi i naselja, biće mi to, svakako, bolje nego da čamim ovdje na ovom pustom ostrvu!"...

Vascijelu noć nisam oka sklopio, ni trenuo nisam. Bojao sam se da ne zaspim a ova me ptica negdje prenese a da ja i ne znam gdje sam. Kad se počne razdanjivati i kad puče zora ptica, gle, ustane sa svog jajeta pa silno zagrakta i u tren oka izvi se sa mnom u zrak tako visoko da sam mislio da je doprla do samog nebeskog svoda. Poslije se stade spuštati malo po malo i sa mnom se spusti na neku uzvisinu. Dograbi se ja tako zemljice-ledine – pa brže-bolje odriješih uzao s njezinih nogu. Bijah živ premro od straha, ali ona me – srećom – nije ni opazila. Čim ja odriješih svoj turban s njenih nogu, pobjegoh u

strahu podaleko. Ona ti, gle, uze nešto sa zemlje u svoje kandže i uzletje! Trgoh očima prema brdu, kad li to bila zmija, ogromna, koju je ptica ugledala i šćepala pa nastavila put. Prođoh malo tim krajem i zapazih da sam se našao na nekoj litici. Ispod nje puca nepregledna, široka i duboka dolina a okolo strše beskrajne planine kojima se vrh, zbog velike daljine, nije mogao ni sagledati. Niko se na njih, mislim, ne bi mogao uspeti. Počeh ja grditi sebe što sam se tako ponašao i rekoh: "Kamo sreće da sam ostao na onom lijepom otoku koji je hiljadu puta ljepši od ovog pustog mjesta! Na otoku je barem bilo voća da jedem i vode da pijem, a ovdje; ni drveća, ni voća ni rijeke! Kad se god izvučem iz nekakve nesreće uvijek padam u stotinu puta goru!"

Ipak, priberem svu svoju snagu, ustanem i krenem onom dolinom, kad li tlo gotovo posuto sve samim dijamantima, kojima se bruse i buše kovine i porculan i oniks i mermer! A to vam je tako tvrd i suh kamen, koji se gvoždem i običnim kamenom ne da načeti. Bez olovnog kamena nije nitko kadar jedan komadić odbiti od njega ni razbiti ga. Cijelu tu provaliju, međutim, pritisle zmijske i aždaha, svaka kao palma! Svaka bi mogla čitava slona proždrijeti samo kad bi joj se prikučio. Tako su, eto, goleme te zmijurine! Po dolini gmižu noću, obdan se kriju jer se boje da ih ne rastrgne i ne ulovi ili rúh ili orao. Stajao sam tako, stajao i sam sebi govorio: "Bogami sam naskočio da sam sebi slomim vrat!" Dan se približavao kraju pa i ja počoh tražiti sebi kakav konak. Strepio sam od onih prokletnica, pa sam od straha zaboravio ne samo na jelo i piće već i na sve životne potrebe jer sam se o svom jadu bavio. U blizini mi se učini neka pećina pa se približih i opazih da joj je uzak prolaz. Uvučem se unutra i kod samog ulaza nađem neku poveću stijenu pa je prevalim i tako zagradim ulaz u pećinu. Ostah tako unutra i rekoh: "Ovdje sam siguran, a, kad svane, moraću prihvatiti ono što mi je sudbina namijenila." Taman se ja smirio, kad li ugledam iznad mene spava jedna ogromna zmijurina na svom jajetu. Pretrnuh od straha, ali, šta sam drugo mogao nego da

čekam jutro. Cijelu noć nisam trepnuo okom a, kad se zora zabijeljela, odmaknem onaj kamen i istrčim napolje. Bio sam kao pijan, satrven nesanicom i velikim strahom. Stanem vrludati tako jednim krajem te doline, kad li, odnekud pade pred mene jedan krupan komad mesa. Vidjeh to i odmah mi pade na pamet priča koju sam slušao o lovu na drago kamenje. U nekim gorama, naime, nalaze se velike količine dijamanta i drugog dragog kamenja ali do njega niko ne može doći. Trgovci koji ga donose i prodaju dobivaju ga na veoma lukav i prepreden način. Uzmu brava ili govedo pa ga zakolju i ogule, potom isjeku meso u komade pa te komade mesa bacaju s vrha planine dolje u provaliju. Meso, koje je nasjeckano i koje pada dolje, zalijepi za sebe poneki dijamant. Ti komadi leže tu do pred podne, a tad na njih slijeću orlovi i druge ptice strvinari, grabe ih svojim kandžama i izlijeću gore na planinu. Čim te ptičurine izlete, trgovci trče i viču na njih, ptice pobjegnu a trgovci prilaze i pobiru po mesu dijamante koji su se zalijepili. Meso potom ostavljaju pticama i zvjerinju, a dijamante prodaju. Eto, to je jedini način kako se može doći do tog blaga. Kako ja ugledah ono meso i sjetih se priče, skočih, dotrčah do onog komada – potom nakupih svu silu dijamanta, potrparam ih u džepove i zavežem u odjeću, pojas, turban i svaki djelić svoje oprave. I dok sam ja brao dijamante, pade jedan pokrupan komad pored mene. Ja onda uzmem taj komad mesa i privežem ga sebi na leđa pa legnem potrbuške i čekam. Eto ti jednog orlušine, malo kruži i pade direktno na ono meso. Odmah ga ščepa kandžama i uzletje a ja ostadoh visiti o njemu. Iznese nas i spusti na vrh planine. Htjede orao da počne jesti to meso, kad li se oču u planini dreka i klepet o drveće. Uplaši se orao i u trenu se izvi pod oblake. Ja odvezah meso a sve mi haljine od njega krvave. Stadoh kad li potrča trgovac koji se derao na mog orla. Ugleda mene i ukopa se na mjestu, ne umije ni riječi da prozbori od straha. Naposljetku priđe mesu, ogleda ga sa svih strana pa zakuka: "O mog li neuspjeha! O moje li nesreće i samog vruga koji se sa mnom igra!" Podugo je tako kukao i vikao: "O žalosti moje, o nesreće moje!" Ja mu se primaknem a on

viknu: "Ko si i kako i zašto si došao ovdje?" "Ne plaši se" – kažem mu ja – "ja sam jedno od najplemenitijih ljudskih bića! Bio sam trgovac i imam najčudniju priču da ti ispričam, ali ona je poduga! Ništa ne kukaj jer ja ti imam nešto dati što će ti se jako svidjeti! Evo uza me sva sila dijamanata, nešto ću ti od njih dati pa ćeš se jako razveseliti, jer svaki komad koji ja imam vrijedi mnogo više nego oni koje bi ti sakupio. "Čovjek mi zahvali i poželje svako dobro, a onda se upusti sa mnom u priču. Ostali trgovci čuše razgovor između mene i svog druga te se svi iskupiše oko mene. A svaki je od njih bacio dolje po jedno cijelo bravče. Pristupiše, pozdraviše me i čestitaše mi na spasenju i povedoše me sa sobom. Sve sam im ispričao što god sam preturio preko glave. Dadoh potom svakom pomalo dijamanata i posebno vlasniku onog komada mesa na kojem sam se ja spasio te mi se oni zahvališe i blagosloviše me. "Tebi je zapisan novi život" – rekoše – "jer se još nikada niko osim tebe nije spasio iz te doline."

Zakonačili smo na nekom prikladnom mjestu – a ja cvjetam od veselja što sam se spasio iz doline i sa otoka. Ujutro smo krenuli niz planinu i gledali usput svu onu silu aždaha i zmija u dolini. Sve dok nismo došli do jedne lijepe bašće, mi smo putovali bez zadržavanja. Tu u toj bašći raste kamforovo drvo, a tako su to ogromna stabla da ispod svakog stabla može logorovati stotinu ljudi. Ako hoće neko da izvadi iz tog stabla smolu, taj onda zarezhe pri vrhu to drvo, iz njega teče voda koja se stvrdnjava i postaje smolasta masa. A to onda zovu kamforov med. Poslije tog toka to se stablo osuši i postaje običan suharak.

Na tom otoku živi životinja koja se zove kerkeddén. Pase po otoku kao goveče ili bivol u našim krajevima. Samo je mnogo veća od deve. Ona ždere i usirenu krv. Krupna je to životinja a nasred glave ima samo jedan i dosta debeo – oko deset lakata dug rog na kojem je slika čovjeka. Ima na otoku još jedna životinja koju isto tako zovu a koja je jedna vrsta govečeta i to vrlo jaka. Ona na svojim rogovima može nositi i slona! Kad se to dogodi, ona ga nosa na rogovima dok ne ugine i ne počne trnuti. Slonova se mast slijeva njemu u oči i tako

oslijepi pa onda liježe na zemlju i ugine. Zatim dolazi ptica rûh i nosi njegove komade za ishranu svojih mladih. Na tom otoku sam vidio i mnogo bivola koji se mnogo razlikuju od naših vrsta.

Pošto sam ja ponio dosta dijamanata, trgovci su mi za njih dali mnogo robe i novaca i kad smo krenuli na put i moju su robu nosili sa svojom.

Putovao sam s tim ljudima od grada do grada, od poljane do poljane, razgledali smo sve što je bilo oko nas i divili se zajedno onom na što smo nailazili od ljepota ovog svijeta. Najposhje stigismo u Basru. Ostanemo tu nekoliko dana i ja se poslije toga vratim u Bagdad.

Kad sam se vratio svojoj kući, imao sam mnogo dragog kamenja, novca, robe, blaga svih vrsta. Drago mi je bilo što sam sve svoje zatekao u dobrom zdravlju pa sam podijelio mnogo darova i milostinje. Opet se stadoh gizdati i družiti se sa svojim veselim jaranima i ubrzo zaboravih sve što sam prepatio. Pamtio sam samo one lijepe događaje i propovijedao o njima. Ko god je čuo da sam se vratio, hrlio je meni da čuje moje neobične doživljaje.

To je, eto, kraj moje druge priče, a sutra ću vam ispričati i treće moje putovanje ako mi učinite čast i posjetite me."

Kad su gosti saslušali priču, posluže im večeru a poslije večere kućedomaćin naredi opet Sindbadu Nosaču stotinu miskala zlata. Ovaj mu na tome zahvali i zaželi mu dug život.

Kad ujutro zaruđe zora, Sindbad Nosač usta, pomoli se i odmah ode kući Sindbada Pomorca, kako mu je on bio i naredio. Poželje mu dobar dan a ovaj mu otpozdravi dobrodošlicom. Sjedoše tako da čekaju i drugo društvo, a kad se svi iskupiše, Sindbad Pomorac poče

svoju treću priču.

TREĆE PUTOVANJE

"Prijatelji moji, znajte da je moje treće putovanje čudnije od prethodna dva.

Kad sam se onih minulih dana vratio sa svog tako interesantnog puta, bio sam do krajnje granice veseo što sam se vratio kući, ali sam se u Bagdadu smirio samo neko vrijeme. Jednog dana javi se u meni ponovno želja da putujem, zaželjeh trgovine i zarade, a strast, kako ono vele, navodi na zlo te spremih i nabavih mnogo razne robe koja se traži na moru. Sve to povezah u bale i otjerah sve ravno iz Bagdada u Basru. U Basri dođoh na morsku obalu i ugledah jednu veliku lađu, na njoj mnogo putnika, trgovaca i mornara, a sve same dobričine, lijepi, vrli, uljudni, uredni i dobrostivi. Odmah se ukrcah među njih i za koji čas krenusmo, zaželjevši prije toga jedni drugima sreću i spas.

Plovili smo neprekidno iz mora u more, od jednog grada do drugog i u svakom mjestu na koje smo putem naišli, provodili smo se, veselili, pravili izlete, prodavali i kupovali, bili veseli i raspoloženi kako se samo zamisliti može. Međutim, jednog od idućih dana, dok smo plovili nemirnim i valovitim morem, kapetan baci s kraja lađe pogled na okolinu svojim durbinom, pa se najednom udari u prsa, savi jedra, poče sebi čupati kosu i zavika: "O, nesreće, jadan li sam!"

"Šta je to, kapetane?" – upitismo ga mi u čudu.

"Neka znate" – reče on – "da nas je bura okrenula na stranputicu i da nas je na našu nesreću sudbina bacila pred Goru Majmuna! Nikad se niko nije spasio ko je imao nesreću da se nasuče u ovom moru. Predosjećam da ćemo i mi svi izginuti."

Kapetan to još nije ni izgovorio, a majmuni već dopriješe i sa svih strana opkoliše našu lađu. Bila ih je sva sila kao skakavaca i u tili čas razmiliše se po brodu i po kopnu. Mi nismo smjeli ni jednog ni gurnuti, a kamo li udariti ga ili ubiti, da oni nas ne bi pobili jer su bili u većini. A većina je, štono riječ, uvijek jača od junaštva. A poduzimala nas je i zebnja da nam ne pootimaju hranu i robu jer, to bijahu gnusni divljaci. Nisu baš visoki rastom, ali snažni, žutih, malih očiju i crnih lica. Popeše se oni na katarku i pokidaše sva jedra, povadiše sve palamare pa se s toga lađa nagne na jednu stranu i vjetar je pribi uz obalu njihovog otoka. Kad pristadosmo uz obalu, majmuni nas sve pobacaše na obalu popeše se opet na lađu i nekud je odvukoše a mi smo za njima gledali dok se nisu izgubili iz vida a da nismo znali ni kuda će ni šta će sa nama biti. Kad smo se malo pribrali, počeli smo tragati za kakvom hranom te naiđosmo na otoku dosta voća, jagoda, vode i bi nam malo lakše. Kad smo bili u stanju, počeli smo istraživati otok i naiđosmo na jednu palatu koja se nalazila na sred otoka. Uputimo se tamo i kad smo bili blizu, zapazismo da je to jedna vanredno lijepa zgrada sa ogromnim zidovima i stupovima. Dvokrilna dvorska vrata bijahu otvorena i

mi svi uđosmo u prostranu salu čija su vrata bila vanredne izrade od ebanovine a nalazila su se u velikom broju okolo te sale. U sredini sale nalazila se jedna klupa, velika i lijepo rezbarena, također od ebanovine, ali po podu tako lijepe prostorije nalazile su se mnogobrojne oglodane kosti. Bili smo umorni, a nismo baš bili gladni,

pa posjedasmo i pospasma, te smo spavali sve do sunčeva izlaska. Probudi nas strahovita buka od koje je zemlja drhtala. Pred nas tada iziđe jedno veliko biće visoko kao palma. Bilo je crnog lica veoma sličnog čovjeku, očiju nalik na upaljene ugarke, sa očnjacima kao u divljeg vepra, ogromnim ustima kao otvor bunara. Usne su mu bile kao u deve i doticale mu grudi, dva uha kao dva golema kamena padala su mu na ramena a nokti mu bili kao kandže lava! Toliko smo se uplašili izgleda pred nama da niko nije u sebi života osjećao. Sjeda on na zemlju, a mi polumrtvi od straha! Onda on ustade pa me uhvati rukom (jer sam mu bio najbliži) podigne me i počne me okretati, a ja sam u njegovoj ruci bio kao majušan zalogaj. Kad nađe da sam mršav i da na meni nema ni mesa ni loja, pusti me. Uze između mojih drugova jednog drugog pa i njega opipa kao i mene i njega pusti. Sve nas je tako prebirao dok nije došao na red kapetan naše lađe! Bio je to čovjek širokih pleća, jak, debeo i zdrav i dopade se divu. Spusti ga na zemlju kao pile kad se sprema za klanje, uhvati ga za glavu i otkide mu je, zatim ga stavi peći i kad je bio pečen on ga pojede cijelog! Poslije toga pokupi kosti, baci ih u kut i leže da spava. Spavao je tako cijelu noć, a mi smo bdjeli. Kad je svanulo, ustade i nekud ode a mi ostadosmo. Kad smo se pribrali, počeli smo razgovarati i dogovarati se kako da nađemo neko mjesto gdje bi se mogli sakriti samo da izbjegnemo smrt koja je snašla našeg kapetana. U razgovoru zateče nas noć, pa opet zemlja zadrhta i div se pojavi! Opet se ponovilo ono sa pretraživanjem nekoga od nas koji je jak i uhranjen dok nije našao onog koji mu je odgovarao. Pojeo ga je pa onda pokupio kosti i legao. Kad je svanulo opet je nekuda otišao. Mi smo od straha i nevolje poplašeni izašli u vrt tog dvorca. Onda jedan među nama reče: "Treba da smislimo neko lukavstvo kako da se riješimo ove nevolje i da se spasimo. Ako bi nam to pošlo za rukom, mogli bismo od balvana napraviti splav i otisnuti se na more. Mogla bi nas dobra sreća nanijeti na neki brod. A ako ne, bolje je da i pomremo na vodi nego ovdje!" Odmah smo se spremili da gradimo splav a kad je bio gotov na njega smo iznijeli iz dvora nešto hrane i

vode i vratili se u dvor. Pred večer, pošto je sve tutnjalo od njegovog približavanja, mi se sabijemo u jedan kut i čekamo. Sve se opet ponovilo: opet je sebi izabrao jednog i pojeo ga pa se svalio da spava. Otvorio je usta i krkljao tako da se činilo da nebesa grme! Mi se po dogovoru podigosmo i uzemosmo dva gvozdena ražnja koja su tu bila kad je on sebi spremio jelo, prinesemo ih vatri, ugrijemo im vrhove do usijanja, zapnemo svi iz sve snage i gurnemo mu ih u oči. Od silnog bola, jer smo ga oslijepili, on je tako žestoko kriknuo da smo popadali od straha! Počeo nas je tražiti ali mi smo bježali desno i lijevo dok on nije naišao na vrata i izašao urlajući tako glasno da se čulo u nebesima! Kad je on izašao vani, i mi smo poustajali i pošli za njim. Kad se on izgubio u jednoj pećini, mi smo ostali spremajući se da otputujemo. Nedugo zatim on se vrati i dovede jednu ženu koja je bila i veća i strašnija i ružnija od njega. Mi se brže ukrcasmo na naš splav i otisnemosmo se na more. Njih dvoje počnu stijenama gađati naš splav dok ga ne razbiše i ne pobiše sve moje drugove a na životu ostasmo samo ja i još dvojica. Plovili smo tako držeći se nekih greda dok nas valovi nisu izbacili na obalu. Kad smo odspavali i došli k sebi, ustadosmo da vidimo gdje smo. Put nam prepriječi jedna strašna aždaha golemog tijela i širokog repa i trbuha. Uputi se prema nama i najbližeg od nas šćepa i proguta do pola tijela, pa, pošto uze zraka, proguta i ostatke i mi čusmo kako mu kosti pucaju. Kad je završila s jelom, udalji se ostavivši nas u čudu i strahu. Mi smo samo jedan tren bili radosni što smo se spasili od diva, a evo nas pred aždahom i ne možemo joj pobjeći! Prohodali smo malo po tom kopnu, pojeli voća koga je bilo u izobilju, napili se bistre vode i potražili mjesto za prenoćište. Izabrali smo jedno visoko stablo i uspesmo se u njegovu krošnju a ja se popeh na najvišu granu. Kad se smračilo, mi nismo još bili zaspali kad li eto aždahe! Dođe na ono mjesto gdje nas je našla, obiđe ga i uputi se pravo drvetu gdje smo mi bili sakriveni. Uspuza uz drvo, uhvati moga druga, proguta ga do polovine, odmori se i proguta njegove ostatke pa se onda spusti na zemlju i ode. Kad je svanulo jutro i ja se malo

povratio od straha, odlučim da se opet otisnem na more pa ako se i utopim bolje je nego da čekam da me aždaha proguta. Međutim, kako god sam razmišljao, ja zaključim da se čovjeku samo jednom daje život i da ga zato treba braniti svim sredstvima. Nađem zato dugih drva pa ih isprivezujem za sebe tako da sam se našao u nekom četvrtastom ramu od jakog drveća. Kad je došlo vrijeme da se aždaha pojavi, primače mi se ali ne može doprijeti do mene od onih greda pa se tako odmicala i primicala a ja sam je gledao i osjećao njen vreli dah i bio smrtno preplašen. Potrajalo je to čitavu noć i kad je svanulo sunce, ona me napusti a bila je bijesna i razdražljiva do krajnje mjere. Ja se oslobodim greda, ustanem i krenem otokom. Popnem se na jedno uzvišenje i na moru ugledam jednu malu lađu. Otkinem granu i počnem njome mahati. Ljudi s te lađe odluče da se primaknu obali i da vide ko traži pomoć. Ukrcam se tako, a oni me počnu ispitivati o svemu što sam doživio. Dadoše mi odijelo, hrane i hladne vode, pa kad sam se okrijepio, ja im po redu sve ispričam. Plovili smo povoljnim vjetrom i ja sam sve po redu pričao, a već mi se činilo kao da je sve to bio san, vrlo ružan san. Trgovci su se iskreno čudili svemu što sam ja doživio. Kad smo se približili kopnu, trgovci su se spremili da svoju robu razvežu i počnu trgovati. Tad mi priđe kapetan i reče: "Tvoj je život bezmalo čudnovat, ali meni se čini da si ti pošten čovjek, pa, iako si siromašan, ja ću ti dati svežnjeve trgovca koji je pošao sa nama i nestao, sva njegova roba je u mom potpalublju. Trguj i sve što zaradiš tvoje je. Novac koji dobiješ za robu koju ćeš prodavati daćeš meni pa ćemo naći nekoga koji ide u Bagdad neka potraži rodbinu toga trgovca i preda im njegovu imovinu. Zahvalio sam dobrom čovjeku – kapetanu, i pošao da iznosim svežnjeve. Dok sam ja silazio natovaren jednom vrećom, pisar s lađe upita kapetana: "Na čije ime, kapetane, da zapišem ove svežnjeve?" "Zapiši na ime Sindbada Pomorca", odgovori kapetan, "to je njegova roba a njega je nestalo kad smo imali onu nesreću. Ovaj stranac će pripaziti kad robu proda da novac otpremi u Bagdad Sindbadovim rođacima." Kad čuh svoje ime, ja uzviknuli: "Pa, ja sam Sindbad Pomorac, ja sam se

utapao pored onog otoka sa ostalima koji su se utopili." Pričekao sam dok svi trgovci ne iskrcaše svoju robu i ne dogovoriše se o cijenama i kupoprodaju pa priđem kapetanu i reknem mu:

"Znaš li ti, gospodaru, čiji su bili ovi svežnjevi što ću ih ja u njegovo ime prodavati?"

"Ne znam ni ko je ni šta je ali znam da je to bio trgovac iz Bagdada koji se zvao Sindbad Pomorac. Kad smo na putu pristali uz jedan otok, utopio se sa nekolicinom putnika i o njemu nismo više ništa čuli." "Kapetane moj!", uzviknem, "ja sam Sindbad Pomorac i nisam se utopio nego sam ponio nešto hrane i pošto sam je pojeo malo sam zaspao a ti si otplovio i mene se niko nije sjetio te sam ostao na onom otoku! Ovo je, dakle, moja imovina! Svi trgovci, koji su me u Dijamantskoj dolini vidjeli, posvjedočiće da sam ja Sindbad i da mi se desilo ono što sam i tebi ispričao!"

Okupiše se svi trgovci oko nas pa jedni mišljahu da govorim istinu a drugi da lažem. Još se graja nije ni stišala, ustade jedan trgovac i viknu: "Ljudi, znajte da sam na svom putovanju svašta vidio a pričao sam vam kako smo bacali komade mesa u Dijamantsku dolinu i kako se tamo našao jedan čovjek koji se privezao za poveliki komad mesa, vi mi niste vjerovali. Taj je čovjek, eto, pred vama. Ja ga poznajem i znam da je to njegova imovina." Kad je to čuo, kapetan mi priđe i upita me: "Kakvim je znacima obilježena tvoja roba?" Kad sam mu kazao kakvi su moji znaci i kad sam ga podsjetio kako smo se u Basri ukrcavali na njegov brod, on se uvjeri da sam ja Sindbad Pomorac, zagrlji me, čestita mi na spasenju i zaželje mi mir i sreću.

Od toga časa samostalno sam raspolagao svojom robom i ona mi na tom putu donese silnu zaradu. Ne mogu vam ni iskazati koliko sam bio sre- tan. Čak sam sam sebi čestitao na spasenju i na tome što sam opet došao do svog imetka.

U tamošnjem moru sam vidio svu silu zanimljivosti i čuda. Vidio sam npr. jednu ribu nalik na kravu i nešto što je riba a slično magarcu. Vidio sam pticu koja se izvlači iz morskih školjki, nosi jaja i leže ih na samoj površini vode, a nikad s mora ne izlazi na kopno.

Neprekidno smo iza toga plovili. Vjetar i putovanje bili su ugodni dok ne dođosmo u Basru. Tu sam se zadržao nekoliko dana, a onda došao u Bagdad. Čim sam stigao pozvao sam sve svoje prijatelje i rođake i priredio gozbu kako je već bio moj običaj pri povratku kući. Dijelio sam milostinju, odijevao siročad i udovice i okupio oko sebe draga mi bića te uživao u životu i polako počeo da zaboravljam šta mi se sve dogodilo."

Zatim je Sindbad Pomorac po običaju dao svoj poklon Sindbadu Nosaču i pozvao njega i sve ostale da dođu sutra kako bi čuli naredno njegovo putovanje.

ČETVRTO PUTOVANJE

"Rekao sam, dragi moji prijatelji, da sam počeo da zaboravljam sve što mi se dogodilo na putovanju koje je netom bilo završeno. Moja naopaka duša nije mi dala mira pa sam opet poželio da putujem, da upoznajem druge ljude i gradove i vidim neobičnosti ovoga svijeta. Odlučim stoga da opet krenem na put. Pođem iz Basre u društvu najboljih ljudi i trgovaca. Putovanje je bilo ugodno dok nas jednog dana nije uhvatila bura i pokidala jedra, prelomila katarku i mnogo ljudi potonu. Nas nekoliko uhvati jednu dasku i tako smo se otiskivali

sjedeći čvrsto stisnuti jedan uz drugoga a valovi i vjetar su nas otiskivali i pomagali nam da se krećemo. Upravo smo bili premrzli, gladni i žedni kad nas je jedan veliki val bacio na otok. Kad smo se malo pribrali, krenuli smo u potragu za hranom i nismo našli ništa sem nekog čudnog raslinja pa smo to jeli i nekako malo utolili glad, održali dušu i malo se okrijepili. Provedosmo tako noć u jednoj uvali ispod toga gustog raslinja a kad svanu i sunce izađe, rasporedismo se i počesmo tražiti ima li na otoku žive duše. Neki su naišli na golemu građevinu pa se dozvasmo i krenusmo u pravcu te goleme kuće. Kad smo joj se sasvim približili, odjednom se otvoriše vrata i kroz njih pokulja mnoštvo golih ljudi koji ne progovoriše s nama ni riječi nego nas pohvataše i povedoše svom caru koji nam naredi da sjednemo. Odmah nam donesoše nekakvo jelo koje nismo ranije vidjeli. Meni se, čim ga vidjeh, nešto zgadilo i ja ga ne okusih i tome zahvaljujući ja sam, eto, i danas živ!

Kad moji drugovi počеше jesti to jelo, razum im se pomuti, počеше jesti kao bjesomučni, izmijeniše se sasvim! Poslije toga donesoše im mnogo ulja od kokosa i oni počеше da piju i time se mažu, pa se sasvim izmijeniše. Oči im se izvrnuše, a meni ih je bilo jako žao ali nisam mogao nikom, pa ni sebi, da pomognem. Zagledah bolje oko sebe i zapazih da su to sve magi a da je njihov car zli duh, kome ovi preobraćeni ljudi dovode u grad sve one koje nađu ili sretnu u bližoj ili daljoj okolini. Od toga jela i tog ulja proširuju im se trbusi, um im blijedi, pa onda taj zli duh neke uzima za hranu (koji se jako udebljaju) a druge prisiljava da rade sve što je njemu po volji. Kad sam sve to razabrao, meni jako bi teško zbog mojih drugova a i sebe mi je bilo žao i bio sam jako uplašen za svoj život. Dva dana iza toga moje prijatelje jedan od slugu tog prokletog duha odvede na pašu kao običnu stoku i, začudo, oni su pasli travu kao da su stoka! Što se mene tiče jako sam oslabio i gotovo obolio od straha. Kad me tako jednog dana jedan od slugu tog duha nađe, on me ostavi misleći da ću i onako umrijeti, a za jelo nisam bio! Iskoristio sam jedan dan

priliku i krenuo otokom pa pošto sam odmakao daleko ugledam na livadi pastira koji je na jednom uzvišenju sjedio. Kad se primakoh, razaznah da je to jedan od onih što nas je priveo duhu. Pošto je znao da sam ja pri zdravoj pameti, on mi iz daleka dade znak da idem desno od njega. Poslušah ga jer i onako nisam znao gdje sam, pa počnem trčati. Kad bih se umorio, malo bih zastao pa ponovo počeo trčati iz straha ili zbog nade da ću možda naći neki put. Kad sam tako izgubio iz vida tog čovjeka, pala je i noć pa sam sjeo da se malo odmorim i zaspao bih da mi je san došao na oči. Od muke sam ustao prije svanuća s tog mjesta i išao uvijek naprijed. Kad je svanuo dan, ja se nađoh u jednoj uvalici, pa, kako nije bilo ništa za hranu, ja se najedoh korijenja i trave da bih održao dušu i tijelo.

Tako sam cijeli dan išao, malo se odmarao, malo jeo to raslinje s otoka i tako provedoh sedam dana i sedam noći. Idući tako osmi dan ugledah na jednom mjestu nešto što mi se približavalo pa se sklonih da vidim šta je to. Kad sam mogao da potpuno vidim i razaznam, opazih da su to ljudi koji su brali biber. Priđoh im a oni se okupiše oko mene i počеше me ispitivati ko sam i odakle dolazim. "Znajte, ljudi, da sam siromah čovjek koji je slučajno izbjegao veliku nesreću!" Pa im onda ispričam sve što sam od užasa vidio i doživio. "Zaista je to veoma čudno kako je tebi uspjelo da se spasiš kad je poznato da se od tih zlih duhova niko nikad nije spasio." Posadiše me pored sebe i dadoše mi da se najedem, a bio sam veoma gladan. Odmarao sam se kod tih dobrih ljudi neko vrijeme i kad su oni završili berbu, ukrcamo se na njihove čamce pa oni me odvedu na svoje otoke i predstave njihovom poglavaru. Ja mu poželjeh mir a on mi reče: "Ispričaj mi šta si to sve doživio." Pa mu ja ispričam sve od kako sam krenuo iz Bagdada. Sve što sam pričao, prisutni su pažljivo slušali i jako se čudili. Zatim me lijepo pogostiše, i, kad sam jeo i zahvalio za gostoprimstvo, dignem se i pođem da prošetam po gradu. Zapazih da je grad veliki, čist i bogat. Bilo je tu svakakve robe i dosta kupaca, dosta jela i pića i svakog blagostanja. Obradovah se što sam stigao u taj grad, pa se počeh vremenom privikavati na njega i njegove ljude i

običajje.

Nedugo zatim opazio sam da ljudi jašu lijepe, rasne konje ali bez sedla, pa me još više začudi kad sam vidio da čak i njihov starješina jaše konja bez sedla. Odem kod njega, pozdravim ga pristojno i upitam: "Gospodaru, zašto jašeš konja bez sedla? Pa na sedlu se konjanik odmara i čuva svoju snagu." "A šta je to sedlo? – upita me on. To nikad u životu nisam vidio a nisam ni čuo o tome ništa." "Hoćeš li mi dopustiti da ti napravim sedlo? Jahaćeš osedlana konja pa ćeš vidjeti kako je to ugodno" – rekoh mu a on mi odobri da uzmem što mi treba i da mu napravim sedlo. Nađem ja tako jednog vještog drvodjelju i počnem ga učiti kao se prave sedla. Uzmem zatim dosta vune pa od nje napravim podlogu pošto sam je dobro raščešljao, pa sve to stavim preko drveta. Nabavim, dalje, dobre kože i sve dobro zategnem preko drvenog rama, namjestim, zatim, remenje, privežem kaiše za sedlo.

Onda nađem kovača pa mu pokažem kako će mi napraviti stremene pa, kad su bili gotovi, ja ih uglačam i prevučem kako sam najbolje znao kalajem. Konačno ukrasim sedlo svilenim kićankama. Odem zatim u štale, izaberem najboljeg konja, osedlam ga i odem s njim do našeg gospodara. Kad je on uzjahao osedlana konja bio je veoma zadovoljan i dobro me nagradio. Kad su i drugi velikaši vidjeli to sedlo, svi su tražili da i njima napravim takvo. Počeo sam, dakle, da izrađujem sedla i dobro sam se obogatio. Kako je to bilo nešto što je svakoga usrećivalo, počeli su da me često pozivaju na svoje gozbe i zavolješe me tako da sam i ja bio s njima veoma sretan.

Jednog dana prilikom jedne gozbe u gospodarevom dvorcu on mi reče: "Znaš li ti da si nam tako prirastao za srce da mi se čini da niko od nas ne bi podnio da nas napustiš. Prosto mi se čini da bez tebe ovaj grad ne bi bio tako lijep. Ja sam odlučio da ti predložim da se ovdje oženiš jednom našom lijepom i bogatom ženom, pa da do kraja života živimo u slozi i ljubavi. Ne bih mogao da ti odbijem ma šta da si

od mene zatražio jer si uvijek bio prema meni milostiv i pažljiv." Malo sam pošutio razmišljajući kako da mu kažem da čeznem za svojim narodom i domovinom, a on je shvatio da sam se postidio i s toga naredi da dovedu suce i svjedoke i oženi me ženom izuzetne ljepote i uglađenosti, bogatom iz veoma ugledne porodice i veoma pametnom. Da i ja ne budem ispod njenog položaja on mi pokloni kuću i sluge, odredi mi platu i dade mi stalno zaposlenje na dvoru. Počeh ja tako živjeti u velikom izobilju i veselju. Počeh zaboravljati na sve muke koje sam proživio, ali ne i na svoj grad, svoje ljude i svoju domovinu. "Kad više ne budem mogao da živim ovdje, ja ću povesti i svoju ženu", pomislih, ali tako nije moglo da bude.

Ja sam iskreno volio svoju ženu i ona mene i mi smo živjeli veoma ugodno, mirno i sretno.

Jednog dana umre mom prvom susjedu žena pa ja odem da mu izrazim svoje saučešće. Nađem ga kako je do te mjere tužan i nesretan da nismo mogli ni da porazgovaramo. Sjednem ja pored njega i počnem ga tješiti time da je smrt nešto što ide zajedno sa životom i da čovjek kao i sve drugo što živi ima svoj kraj. "Ali ti ćeš se utješiti i dalje ćeš živjeti i naći sreću u životu", rekoh mu. Kad li on zarida i odgovori: "Moju su ženu sahranili danas, a ja ću morati leći u njen grob sutra i ti me više nikad nećeš vidjeti. Jer, kod nas je takav običaj, ako umre žena s njom se sahranjuje i muž, a ako umre muž s njim se sahranjuje i žena, kako se jedno od njih ne bi naslađivalo životom poslije drugog." "O kako je to loš običaj, pa ko to može podnijeti, povikah zaprepašćen!"

Dok sam ja sjedio s njim, dođoše i drugi njegovi prijatelji malo ga tješiše i počeh spremati njega i njegovu ženu za sahranu. Kad je sve bilo gotovo, krene povorka izvan grada sve do ispod jedne planine pored mora. Okupiše se oko jednog zatrpanog otvora u stijeni, otkriše ga lopatama i baciše kovčeg unutra, zatim svezaše muža oko struka

palminim užetom i spustiše ga za kovčegom pa onda spustiše za njim veliki vrč vode i sedam pšeničnih pogača. Kad se on našao na dnu, odvezao je uže i ljudi to uže izvukoše, pa onda zatrpaše otvor kako je i bio i razidemo se. Ja sam bio veoma iznenađen i tužan pa pomislih da bi ovo bila gora smrt nego ma koja od onih koje su meni do sada mogle da se dese. Odmah s pogreba odem ja poglavaru države, pozdravim ga s poštovanjem i kažem mu koliko sam začuđen što su im pogrebni običaji tako teški. "Muž i žena moraju živjeti zajedno, ali poslije smrti jednog od njih za drugog nema života. Takvi su naši običaji odvajkada." "Kad bi tuđinac, kao što sam ja umro, da li bi i meni uradili isto?" "Bi", reče mi poglavar, "isto bismo postupili i njoj i tebi da se slično desi." Kad ja to čuh, meni se smračí pred očima od tuge, počeh sebe žaliti unaprijed. Kako su dani prolazili, ja sam se smirivao i razmišljao možda ću ja umrijeti prije jer niko ne zna kad će ko umrijeti! Ponovo sam se počeo baviti svojim poslovima pa nisam ni primjećivao šta se oko mene događa. Kad li se moja žena razbolje i samo za nekoliko dana umre. Dođe većina građana da mi izrazi saučešće i da me tješe, pa dođe i sam poglavar. Okupaše moju ženu, obukoše joj najljepše haljine, okitiše je nakitom, staviše je u kovčeg i poniješe prema onoj planini. Kad je njena sahrana završena svi počeše da se opraštaju od mene, a ja u strahu povikah: "Ja sam stranac i ne mogu da podnesem te vaše običaje!" Ali niko ne obrati pažnju na moje jadikovanje nego me na silu zavezaše i spustiše vičući: "Kad dohvatiš zemlju, odveži uže!" Kad sam bio bačen, ja nisam nikako htio da odvežem to uže. Oni se naljute i bace ga za mnom pa pokriju taj otvor. Ostave me i odu.

Kad su mi se oči privikle na tamu, ja sam vidio jezivu sliku: "Sve što ti se događa sam si sebi kriv", rekoh, pa počnem tražiti neko mjesto gdje ću se smjestiti. Rasporedio sam i hranu i vodu, pa sam jeo ili pio samo kad nisam mogao drugačije da zavaram glad ili žeđ. Kakva li me nevolja natjera da se ovdje ženim i kakva li je ovo nevolja

koja me prati pa samo što se oslobodim jedne nabasam na drugu! O, kako bi mi bilo lakše da sam se utopio u moru!

Ne znam koliko sam tako živio, jer danje svjetlosti nisam ni vidio, ali znam da sam se budio i drijemao a da sam uvijek želio sebi što prije smrt. Kad sam se jednom probudio, osjetio sam želju da prohodam po toj špilji, pa sam se digao i hodajući otkrio da je to ogroman prostor i da ima i čistih krajeva. Tako odaberem za sebe jedan kutak i po prvi put na tom mjestu dobro odspavam. Hrane sam imao sve manje i zato odlučim da jedem samo jedanput i vode da pijem jedanput. Dok sam tako životario, jedan dan se otkrije otvor i spustiše jednog mrtvaca a za njim i jednu ženu koja nije prestala da kuka. Ona je pala onesviješćena, a ja sam se prikrao i pokupio svu hranu i vodu koju su s njom spustili i odvuкао se na drugi kraj špilje da je ne bih ni čuo ni vidio a ni ona mene. Počeo sam tako da živim i ne znam koliko je to trajalo. Kad god bi nekog spustili i s njim nešto hrane, pa kad bi ovaj jadnik onesviješćen od straha čekao smrt, ja bih uzimao nešto njegove hrane a kad bih otkrio da je i on umro, pokupio bih i ostatke. Jednom me iza sna prenu neko tumaranje po špilji i ja se ozbiljno prepadoh pa dohvatih jednu cjepanicu i pritajih se da se branim ako me neko ili nešto napadne. I dok sam se ja šunjao, nešto preda mnom šmugne nekud i pobježe pa ja shvatih da je to bila neka zvijer. Polako pođem za njom i stignem u sasvim drugi dio špilje i ugledam neku malu pukotinu kroz koju se probijala svjetlost i kroz koju je ulazila hijena koja je upravo tu izašla. Pomislio sam ili je ovo isti onakav otvor kroz koji su nas spuštali, a to bi značilo da je veoma strm, ili je ovo, kako to katkad biva, drugi otvor iz ove špilje kojim se može

spuštati i u dolinu. Provirim kroz taj otvor i opazim da je to otvor u planinskom bilu možda takav oduvijek, a može biti da su ga proširile hijene i neke druge životinje koje su jele strvinu. U svakom slučaju i ja se polako počnem provlačiti kroz taj otvor i poslije određenog napora nađem se vani, na slobodi, na obali mora! Ta obala je bila odvojena

morem od onog otoka na kojem sam bio, pa me ta činjenica obradova i pomislih i kad bi me gonili da me ne bi mogli naći. Vratim se opet u špilju da pokupim hranu koju sam sakupio i da uzmem malo odijela i sve ono što bi tu i onako propalo, a što bi meni moglo koristiti. Noću sam se ipak vraćao u špilju da prespavam a danju bih na obali iščekivao neku lađu kako bih se krenuo odatle. Tako su mi prolazili dani a da nisam ništa novo ni otkrio ni doživio, dok jednog dana, za vrijeme moga bdijenja na obali, ne ugledah veliku lađu koja je sjekla valove uzburkanog mora. Ja brzo skinem svoju košulju, privežem je za jedan visok štap koji sam imao u pripremi i počnem njime mahati. Opaziše me putnici, pa upozoriše kapetana a on spusti čamac i posla ga po mene. Kad je čamac pristao, oni iz njega me upitaše: "Ko si i od kuda na toj pustoj obali? Kako si se našao na toj ukletoj planini na kojoj mi nikad nikoga nismo vidjeli?" "Ja sam pomorac" – odgovorih – "pa nam je lađa potonula a mene je sreća poslužila i na jednoj dasci sam se dočepao ove obale." Ovi me ljudi uzeše u čamac sa svim stvarima koje sam imao. Kad dospjesmo na lađu, oni me predadoše kapetanu sa svim mojim stvarima. "Čovječe dobri, kako si dospio na tu planinu iza koje leži jedan grad a na kojoj ja nikad ne vidjeh ni žive duše osim zvijeri i ptica. Mada ja ovim vodama plovim godinama, ništa se nije nikad promijenilo!"

Ja i kapetanu ispričah ono što sam kazao i ljudima koji su me uzeli na lađu iz straha da se među njima ne nađe neko iz onog grada pa bi me opet snašlo isto zlo. Pošto sam i kapetana prevario, osjećao sam grižu savjesti pa ga zamolih da od mene uzme dar za svoju ljubaznost ali on odbi rekavši mi: "Ja na svoju lađu primim svakog brodolomca pa ako je bez odjeće ja ga obučem, hranim ga dok je na lađi i dadem mu postelju a kad naiđemo na prvu luku iskracam ga i dadem mu nešto novca kako bi se u prvo vrijeme snašao i to smatram svojom dužnošću. Prema tome, ti mi ništa ne duguješ." Na to ja kapetanu poželjeh dug život i toplo mu se zahvalih.

Plovili smo mirno danima. Ja sam bio presretan zbog spasenja i osjećaja da sam se našao među dobrim ljudima. I sasvim mimo mojih očekivanja prva luka na koju smo naišli bila je Basra. Kako sam bio sretan! Odatle ja dođem do Bagdada svojoj kući, svojim rođacima i prijateljima. Ponovno sam sredio svoj život, proslavio svoj povratak sa rođacima i prijateljima na jednoj velikoj gozbi i ispričao im šta mi se na ovom dugom putovanju dogodilo. Eto, najčudnije priče o mojim putovanjima do sada! Ali, večerajte kod mene, prijatelji moji, a ti Sindbade uzmi svoj poklon kao i obično. On je, eto, kraj tebe, pa dođite i sutra a ja ću vam ispričati i moje peto putovanje, koje nije nimalo neobičnije od ostalih, ako ne i interesantnije!" Poslije večere, koja je protekla u smijehu i zadovoljstvu, gosti se razidu. Kad je svanuo dan i Sindbad Nosač obavio svoje dnevne poslove, on se, kao i obično, uputi kući Sindbada Moreplovca u kojoj zateče i ostalo društvo pa kad su svi zauzeli svoja mjesta kod stola, Sindbad domaćin poče svoju priču.

PETO PUTOVANJE

"Vi znate, dragi moji prijatelji, da sam ja prilikom svog povratka uživao u svojoj kući, sa svojim prijateljima, da sam kao i obično, dijelio milostinju i pomagao nemoćne i svakog kome je pomoć bila potrebna. Zatim, da sam dobro poslovaio i mnogo zarađivao, ali vi znate da sam ja nemiran duh i da sam, pošto sam zaboravio na patnje koje sam preživio, počeo da čeznem za novim događajima. Zbog toga sam kao i obično, pokupovao najljepšu robu, spremio svoju kuću i krenuo u

Basru. Hodajući obalom po Basri, jednog dana zapazim lijepu i veliku lađu koja je bila usidrena na obali, počnem se za nju raspitivati i odlučim da je kupim. Sve mornare, koji su bili na lađi, zajedno sa kapetanom uzmem u službu, ukracam na nju svoje stvari pa pošto smo se dogovorili i obavili pripreme koje su nužne prije putovanja, objavim naš plan putovanja i odmah se javi veliki broj trgovaca koji su odlučili da sa nama krenu. Kad je sva roba bila ukrkana i putnici zauzeli svoje kabine, mi zaplovismo.

Sretno i lijepo smo putovali sa otoka na otok, iz mora u more i svuda dobro poslovali, prodavali i ukrcavali novu robu. Jednog dana, kad smo bili na otvorenom moru, ukazalo se kopno koje ni ja ni moj kapetan nismo poznavali. Okrenuli smo se u tom pravcu i pristali ne dugo iza toga na jedan otok na kome ne nađosmo ni žive duše. Putnici su se razišli po otoku i neki naiđoše na neku bijelo blještavu kupolu. Pošto smo joj se približili zapazismo da je to ogromno jaje. Neki ga počеше gađati kamenjem i ono se razbi. Iz njega isteče mnogo vode i ljudi na kraju izvukoše pogolemo mladunče koga odmah zaklasmo jer nismo imali baš mnogo hrane. Znao sam da će se nešto dogoditi, ali nisam mogao spriječiti ljude da to ne čine. I dok smo se spremali da to meso pripremimo za jelo, nebo se pomračí pa svi podigosmo glave da vidimo šta se događa. Ogromna ptica je svojim krilima zaklonila sunce i zato nam se učinilo da se smračilo. Kružila je ona tako nad nama i graktala da su se brda tresla od tog snažnog pištanja. Malo iza toga pojavi se i ženka, pa obadvije ptice počеше oko nas kružiti a njihova krila stvarati oluju. Ja povikah kapetanu da se brže ukrcevamo i da otisnemo lađu na more dok nije posve kasno. Velikom brzinom mi smo zaplovili i povećavajući brzinu bježali od toga zla. Kad ptice opaziše da mi pokušavamo pobjeći morem, one se vratiše a mi odahnuismo. Neko, međutim, povika istog trena da se ptice vraćaju. I doista, ja opazih kako svaka od njih nosi u kandžama po jedan veliki kamen i kako nam se približavaju. Bilo mi je jasno da hoće da gađaju lađu. Kapetan je vješto manevrisao i kamen

koji nam je bio namijenjen pade pored lađe pa uzburka more toliko da smo vidjeli dno mora kad bi se valovi dizali i spuštali. Manji kamen koji je nosila ženka pade nam na krmu i razbi je u paramparčad. Odmah nam lađa potone sa svim onolikim teretom što je bio na njoj. Meni sudbina posla opet jednu dasku koje se prihvatih, jer, kako znate, život mi je jako mio. Držao sam se te daske dok me more ne baci na neki otok. Bio sam umoran, gladan i žedan. Kad sam došao sebi, ustao sam i krenuo za hranom i vodom. Otkrio sam da je to otok nalik na raj. Sav u zelenilu, pun cvijeća i voća, potočića i potoka, ptica, mirisa, mira... ali ne nađoh ništa živo na njemu i to me, kad je pala noć, prestraši. Pritajio sam se u jednom žbunu i tako proveo noć. Kad je svanulo, pošao sam između drveća i došao do jednog potoka. Upravo sam se saginjao da se napijem vode kad li mi oči otkriše u žbunju jednog starca koji je bio zaogrnut lišćem i koji je sjedio na obali. Pomislih da je to također jedan od brodolomnika i pozdravih ga a on mi odgovori mimikom i ja razumjedoh da treba da mu se približim. "Jadni moj starče," rekoh – "zašto tako sjediš bespomoćan" – i pozdravih ga uljudno, a on mi dade znak kao da je htio reći "uzmi me na leđa i prenesi me na drugu stranu obale." Priđem, podignem ga polako i natovarim na leđa pa prenesem na drugu obalu. Kad sam bio na drugoj obali, rekoh mu što sam znao nježnije: "Hajde sad polako spusti se" – i kleknem na koljena da mu bude lakše kad li mi on obavi noge oko vrata i steže me tako da mi se zamutilo u glavi pa padoh na zemlju. Umjesto da se i on spusti on me poče tako snažno udarati nogama po leđima i ramenima da me je to ozbiljno zaboljelo. Bacih pogled na njega, a on mi dade znak rukom: "Idi između voćaka i naberi mi najboljih!" – Kad god sam odbio da ga poslušam, on bi me uvijek tukao nogama, pa i bičem, tako mi pokazujući mjesto gdje moram ili trebam ići. Taj otok smo tako obišli potpuno, a on mi se nije skidao s vrata ni danju ni noću. Čak je nuždu obavljao a da se nije spuštao s mojih leđa. Toliko me mučio da sam počeo proklinjati svoj život i žaliti što nisam umro prije nego što sam se na njega sažalio. Bio sam se zakleo u sebi da nikom nikad neću učiniti dobro.

Kad smo jednom išli u obilazak otoka, naiđosmo na polje prepuno velikih tikava. Ja priđem jednoj i nađem da je suha pa je obrežem i očistim, pa onda odnesem starca do jedne vinove loze i napunim tikvu groždem. Zatvorim tikvu i ostavim je nekoliko dana na suncu da se tikva ugrije koliko je trebalo da se grožđe pretvori u čisto vino. Pošto se tako i dogodilo ja, pošto sam bio vrlo umoran od toga prokletog starca, počnem piti svakodnevno to vino. Jednog dana starac me upita svojim gestom: "Šta je to?", a ja mu odgovorim: "To je, stari moj, nešto što jača, umiruje i zabavlja!" Stvarno sam bio malo veseo i počnem skakati između drveća sa starcem za vratom kad mi on dade znak da bi i on htio probati moje piće. Dadoh mu tikvu, a on pošto je malo otpio, otme mi tikvu iz ruku i namah sve popi pa se počne vrtiti na mojim plećima i noge, kojim se držao za mene, popustiše. Ja pokleknuh, kao da sam posrnuo da padnem, i tako ga zbacim sa svojih leđa. Teško mi bi da povjerujem da sam ga se oslobodio poslije tolikog vremena pa ga zavukoh pod jedan grm, a on je bio trešten pijan. I tako ga ostavih i pobjegoh glavom bez obzira na ono mjesto na otoku na kome sam bio prvi dan kad sam se spasio iz vode.

Proveo sam na tom mjestu nekoliko dana i onda se na pučini ukazala jedna lađa koja je sjekla valove pravo prema otoku gdje sam ja bio. Kad lađa pristane i putnici se iskrcaju, okupe se oko mene i počnu me ispitivati kako sam dospio na otok i otkad na njemu živim. Kad sam ispričao sve, oni mi rekoše da je otok poznat po tome "Morskom šeiku" koji koga je god do danas uzjahao niko se nije spasio, samo ja. Zatim mi putnici donesoše hranu i odijelo, pa se najedoh i obukoh, zahvalih se tim dobrim ljudima, ukrcah se na lađu sa njima i otplovismo. Ploveći tako danima, pristadosmo u jednu lijepu, veliku luku grada čije kuće sve imaju izgled na more. Kad bi nastala večer, ljudi koji žive u tom gradu ukrcavali bi se u čamce i svi izlazili na more iz straha od majmuna koji se u ogromnim čoporima

spuštaju do grada. Interesovalo me je, kao i obično svašta, pa sam krenuo da razgledam grad i, dok sam ja boravio u gradu, moja lađa je otplovila. Sjetih se svega šta sam jednom pretrpio zbog majmuna i tužan, što sam ostao iza lađe, ja sjedoh na obalu i počeh plakati kad li mi priđe jedan uljudan čovjek, pozdravi me i upita: "Vi stranče, niste iz ovih krajeva?" "Nisam" – rekoh – "i ja sam vrlo nesretan čovjek. Bio sam, eto, na jednoj lađi koja je otplovila dok sam ja bio u vašem gradu." "Ustani i ukrcaj se sa nama na čamac jer ako ostaneš u gradu može ti se dogoditi da pogineš od majmuna." "Veoma rado", odgovorih i ukrcasmo se pa otplovismo jednu milju od obale. Ljudi su mi

ispričali da se majmuni spuštaju u njihov grad noću. Danju idu po obližnjim voćnjacima i planinama, pa se i oni danju vraćaju svom poslu. Jednog dana onaj čovjek što me je pozvao na lađu upita da li znam nešto raditi. Ne znam, rekao sam, ja sam bio trgovac i imao jednu veliku i bogato natovarenu lađu koja je potonula i ja sam sve izgubio a ja se spasio slučajno. Ustade taj čovjek i donese mi jednu platnenu torbu pa reče: "Uzmi ovu torbu i napuni je oblucima iz ovog grada, onda iziđi sa ljudima kojima ću te odvesti i kojima ću preporučiti da se o tebi staraju. Čini ono što oni budu činili pa ćeš možda nešto i zaraditi." Pođoh s tim čovjekom, učinih kako mi je rekao i opazivši ljude koji izlaze iz grada i sam pođoh za njima. Kad smo ih stigli, moj zaštitnik me preporuča i reče im: "Ovo je tuđinac pa ga povedite i naučite branju. Možda će tako zaraditi za hranu a i vama će se dobrim vratiti." "Kad sam bolje pogledao opazio sam da svaki ima po onakvu torbu kakva je bila i moja. Išli smo tako prilično dugo dok nismo stigli u jednu dolinu. Zapazio sam da je u toj dolini bilo mnogo kokosovih palmi i mnogo majmuna. Kad smo se mi pojavili, majmuni pobješkoše na drveće a ljudi ih počeoše gađati kamenjem koje smo donijeli u torbama pa i ja uradih isto. Tako smo mi gađali majmune kamenjem, a oni nas kokosovim orasima sa palmi na koje se mi nikako ne bismo mogli popeti jer su bile veoma visoke. Kad je na zemlji bilo dovoljno oraha mi ih pokupismo i vratismo se u grad. Ja

odoh onom svom zaštitniku i dadoh mu sve što sam nabrao, ali mi on vrati i reče: "Nosi to na pijacu i prodaj pa se tako pomози kad ništa drugo ne znaš da radiš." Kad sam se vratio s trga sa nešto novaca, onaj dobri čovjek mi dade nekakav ključ i reče mi da pokraj njegove kuće ima jedna prostorija u koju treba da sakupljam sve dobre orahe koje donesem, a one nešto manje, da odmah prodam. Zatim mi kaza da tu mogu i da stanujem i kad sakupim potreban novac, mogu da otputujem svojoj kući. Poslušao sam ga pa sam svaki dan polazio s ljudima u dolinu po orahe, neke prodavao, a neke sakupljao, dok nije naišla zgodna prilika pa sam ih sve dobro prodao i zaradio mnogo novaca. Lijepo sam živio u tome gradu dok nije jednom doplovila jedna velika lađa sa koje su trgovci kupovali i prodavali lijepu robu ali i kupovali po povoljnim cijenama kokosove orahe. Javih se svom prijatelju i rekoh mu da bih želio i mogao da otputujem s tim trgovcima a on mi reče: "Tvoje je da o tome odlučiš". Ja se oprostim s njim, zahvalim mu za sve što je za mene učinio, potom se ukrcam na lađu, nađem kapetana utovarim orahe, i sve što sam imao i tako otplovimo... Prodajući uz put orahe zaradio sam mnogo novca tako da gubitak koji sam imao ranije bijah skoro pokrio. Prolazili smo, tako, lađom pokraj otoka na kome raste biber i cimet pa smo se iskrkali i trgovali. Ja sakupih i tu mnogo bibera i cimeta i također zaradih mnogo novca. Poslije smo doplovili do jednog lovišta bisera. Dao sam jednom roniocu nekoliko lijepih kokosovih oraha i zamolih ga da zaroni za mene, na moju sreću. Kad je taj čovjek zaronio i vratio se, iznio je jednu veliku školjku. Kad smo je otvorili, nađosmo u njoj biser vanredne ljepote i prilično veliki. Ponio sam ga sa sobom. Nakon nekoliko dana mi smo uplovili u Basru. Ja sam odmah krenuo put Bagdada, a nisam bio ništa siromašniji nego kad sam polazio iz njega."

Po svom običaju, nakon što sam se odmorio, pozvao sam na gozbu svoje rođake i prijatelje. Ponovno sam počeo miran i ugodan život, trgujući i veseleći se životu! Zatim je Sindbad Pomorac dao

uobičajen poklon Sindbadu Nosaču, počastio sve prisutne prijatelje i ponovno ih pozvao da čuju najčudniju priču o njegovom narednom putovanju koje će im ispričati ako ga udostoje svojom posjetom sutra, pošto obave svoje svakodnevne poslove i dođu da mu prave društvo za večerom.

ŠESTO PUTOVANJE

"Dragi drugovi i prijatelji, znajte da sam po povratku sa svog putovanja u igri i veselju zaboravio sve patnje te sam, veseleći se i zabavljajući, živio u svom gradu sa svojim rođacima i prijateljima. Tako jednom, dok sam sjedio ispred svog dućana, prođe pored mene grupa trgovaca na kojima su se vidjeli tragovi dugog putovanja, pa me to podsjeti kako sam i ja bio vrlo sretan i zadovoljan kad bih se vratio kući sa nekog od svojih putovanja. Poželjeh i ja ponovno da putujem i da se zadovoljan vratim svojoj kući, pa se počeh spremati na put. Kupih onu robu za koju sam smatrao da ću moći da je najbolje prodam, spakovah svoje svežnjeve i krenuh. Došavši u Basru, odmah sam potražio najluksuzniju lađu i na nju ukrcao svoju robu. Nedugo zatim krenuli smo i ja sam sa svojim saputnicima dugo noću, na palubi, sjedio pa bismo pričali jedan drugom šta je ko kad na svom putovanju doživio. Usput smo pristajali u velikim lukama, dobro trgovali, kupovali i prodavali, i svi smo bili vrlo zadovoljni.

Dok smo po običaju, na palubi, jedne divne, mjesečinom obasjane noći, razgovarali o poslovima, putovanjima i drugim

prijatnim stvarima, dopre do nas glas kapetana koji je odjednom tako zakuckao da smo svi poskakali. Ugledasmo ga kako se od muke udara u glavu i jauče. Okupismo se oko njega i upitasmo za razlog njegovoj tuzi. "Ljudi moji" – reče kapetan – "mi smo odavno skrenuli s puta i plovimo vodama koje ja uopšte ne poznam pa ne znam šta će s nas biti i kako ćemo se spasiti!" Potom se kapetan lično popne na krmu da razapne jedra, kad li puhnu jak vjetar i okrenu lađu tako da je krmom krenula postrance, katarka se polomi, i sve to u jednom trenu kad smo bili u blizini neke obale, koja se prostirala podno visoke planine. Lađu, koja nije bila mala, vjetar počne bacati kao igračku i mi svi, uplašeno, počnemo se opraštati jedni s drugima jer je bilo očito da ćemo se utopiti. Lađa zatim udari o obalu i raspade se, a daske se prosuše po moru kao iverje. Sve što je bilo na lađi proguta more, mnogo ljudi i svu robu, samo nekolicina se dočepa obale i spasi glavu. Među tim bijah i ja i prvo što sam vidio bili su ostaci mnogih lađa koje su se o tu obalu razbijale. Po obali je bilo toliko mnogo raznih stvari i roba, koje je more izbacilo nakon što bi lađa potonula, da se meni zamutilo u glavi od toga. Prošetao sam malo kopnom, čim sam se malo odmorio, i tako otkrih jedan divan bistar potok slatke vode koji je izvirao ispod jednog brežuljka i ponirao na njegovom drugom kraju. I dok sam ja tražio nešto za hranu i malo se okrijepio na potoku, drugi su brodolomci bjesomučno počeli sakupljati onu robu po obali grabeći jedan od drugog ono što su nalazili, da je vrednije. Ja sam, međutim, otkrio da se po dnu toka potoka nalazi drago kamenje i biser, dijamanti i ostalo, kao obični kamenčići, tako da se njegovo dno presijavalo od različitih dragulja. Nađoh na otoku i mnogo drveća kitajskog aloja, mnogo ambre koja je zbog sunčeve žege tekla kao potok i razlijevala se po obali. Oticala bi u more pa se rashlađena zgušnjavala i plutala po površini. Živjeli smo na tom otoku neko vrijeme, a onda mnogi brodolomci počеше obolijevati od neke stomačne bolesti i mnogi poumiraše. Oni koji su bili zdravi brinuli su se da se mrtvaci sahrane. Samo za nekoliko sedmica, svi osim mene, su na taj način poumirali. Kad sam ostao sam, bio sam jako tužan što

mene nema ko da sahrani i što sam toliko nesretan da sam izgubio sve svoje drugove. Ujutro se dosjetih da iskopam jednu veliku rupu i odlučih da, kad osjetim da sam toliko slab, i da mi je kraj blizu, legnem u tu rupu koju će pijesak, nošen vjetrom, zatrpati pa ću i ja biti na taj način sahranjen. Nikad nisam do tada bio toliko ljut na samog sebe što sam napustio svoju zemlju i što me putovanje toliko privlačilo da ću, eto, ovaj put zaista umrijeti zaboravljen, bačen daleko od svoje zemlje. Nije mene gonila pohlepa, nije to bilo ni potreba. Ta ja sam imao toliko novca da nisam mogao nikako sve spiskati kad ne bih ništa radio do kraja života! Bilo je to ono što je u meni jače od svega drugog, želja da uvijek nešto novo vidim, naučim, doživim...

Tako razmišljajući i gledajući potok pade mi na pamet da ta rijeka ima i početak i kraj i da bih mogao njome ploveći izaći negdje u neku drugu zemlju. Biće zato, pomislih, najbolje da ja počnem graditi neki mali čamac u koji bih se ukrcao i otplovio. Ako se spasim, biće to velika sreća; ako ne, bolje je da umrem na potoku nego ovdje. Ustanem, počnem skupljati po otoku brvna i daske ranije razbijenih lađa. Pokupio sam brvna kitajskog i amarskog aloja pa ih počnem vezivati užadima sa lađa. Prikupim, zatim, biser i drago kamenje, pa sve dobro upakovah i privezah za čamac. Pokupih i svu hranu koja mi je preostala, pričvrstih sa svake strane čamca po jednu jaku motku koja mi je zamijenila vesla i tako moj čamac zaplovi rijekom.

Utjerao sam nekako čamac u onaj otvor i nađoh se pod planinom, u dubokom mraku a čamac me je nosio kroz vodu kao kroz tjesnac. Bokovi čamca zadirali su katkad u obalu, a ja sam udarao glavom o svod tunela, ali natrag se nije moglo. Počeo sam se bojati: ako čamac naiđe na suviše uzak tjesnac, kako se mogu povući. Moglo bi se dogoditi da se i zaglavim. Ako bi mi se to dogodilo, umro bih ovdje. Poče me hvatati strah od te pomisli.

Plovio sam tako dosta dugo pa me počne hvatati i drijemež. Osjećao sam jak umor od tog tjesnaca i spavao sam u čamcu

potrbuške ne znam koliko. Kad se prenuh, ugledah danje svjetlo. Kad sam došao sebi, ugledao sam oko sebe mnogo Hindusa i Abesinaca a moj čamac privezan za neku obalu. Kad su vidjeli da ustajem iz čamca, priđu mi i započnu sa mnom razgovor. Ja, međutim, ništa nisam razumio od njihovog jezika. Tako sam neopisivo bio tužan jer nisam znao ni gdje sam ni da li ja to sanjam ili sam budan. Dok sam ih ja tako posmatrao, priđe mi jedan čovjek i reče na čistom arapskom jeziku: "Mir neka je s tobom, brate moj, ko si i zašto si došao u naše mjesto i kako si to doplovio rijekom kojom niko nikad nije doplovio? Šta ima tamo ispod ove planine?" "Ko ste vi i kakva je ovo zemlja?" – upitah. "Mi ovdje imamo svoje usjeve i polja, pa smo došli da ih zalijevamo i naišao je tvoj čamac pa smo ga privezali i čekali da se probudiš. A sad nam reci zašto si došao u naše mjesto?" "Molim te", rekoh mu, "donesi mi nešto za jelo, jako sam gladan. Onda me pitaj šta god želiš". Brzo mi on pribavi hranu i, kad sam bio sit, ja im rekoh: "U ovakvoj prilici, ja sam sretan što sam se spasio. Vama hvala što se mi pomogli pa ću vam ispričati sve po redu." Kad sam završio svoju priču, oni rekoše: "Svakako moraš poći sa nama da našem gospodaru ispričaš sve to." Kad su oni završili svoj posao i kad su pošli i ja krenuh s njima. Ljudi mi pomogooše da ponesem sobom čamac i sve što sam imao. Kad su me priveli svome gospodaru i kad sam ga pozdravio što sam uljudnije znao, on mi reče: "Dobro nam došao, a sad pričaj šta ti se sve dogodilo i odakle si?" Odem ja do svog čamca pa s njega donesem mnogo lijepih stvari i poklonim ih gospodaru. On je primio moj poklon i ukazao mi je veliko poštovanje. Kad smo ponovno sjeli, on me počne ispitivati kako naš halif vlada i kakvi su naši zakoni, te mu ja kažem

koliko sam znao. To mu se jako dopalo pa reče: "Halifove su naredbe razumne i njegovi odnosi prema narodu pohvalni. Pobudio si u meni silnu ljubav prema njemu pa bih mu rado poslao nekakav poklon." "Slušam i pokoravam se, ja ću mu to upravo uručiti i reći mu da si mu iskren prijatelj." Neko sam vrijeme boravio kod njega i uživao sve počasti. Jednog dana, dok sam sjedio u dvoru, čuo sam kako je neko

društvo spremilo lađu u namjeri da putuje u okolinu Basre, te odmah rekнем sebi: "Nije mi ništa prikladnije nego poći s ovim ljudima." Istog časa odem do cara, poljubim pred njim zemlju i njegovu ruku i kazah mu kako bih želio poći s onim ljudima, lađom koju su spremili, jer sam se zaželio svojih. "Na tvoju volju" – reče on – "mi te s draga srca primamo jer smo se s tobom navikli." "Ti si mene obasuo darovima i dobročinstvom, ali ja sam poželio i porodicu i kraj svoj!"

Car na to dozva trgovce koji su bili opremili lađu, preporuči me, onda mi dariva mnogo toga, plati za mene kartu i spremi bogate darove za halifa Haruna al-Rašida. Potom se ja oprostim sa svim poznanicima i mi krenemo na put. Vjetar i put bili su nam ugodni pa smo nesmetano stigli u Basru. Čim sam ja potovario svoje svežnjeve krenuo sam u Bagdad. Niko nije bio sretniji od mene kad sam, pošto sam se odmorio, krenuo u halifov dvor da mu uručim poklon. Halifa me upita odakle je to, a ja mu odgovorim: "Vjere mi moje, vladaru, ja do tog grada odakle je dar ne znam puta a, čak, imena mu ne znam! Kad se potopila lađa na kojoj sam bio, ja sam sa jednog otoka napravio čamac i uputio se rijekom u nepoznato". Ispričam mu kako je bilo. Halifa se silno začudi i naredi svojim ljetopiscima da zapišu tu priču kako bi se sačuvala za pokoljenja. Vratio sam se svojoj kući i dugo živio u sreći i blagostanju sve do jednog dana. Jer, ja sam imao još jedno putovanje koje ću vam sutra ispričati. Zatim je poslužena večera i piće. Sindbad Nosač je dobio svojih stotinu miskala zlata i društvo se razišlo. Sutra u isto vrijeme svi su bili na istom mjestu da bi čuli i posljednju priču, najčudniju od svih.

SEDMO PUTOVANJE

"Družino, slušajte! Kad sam se vratio sa šestog putovanja, odmorio se, imao čast da se sretnem sa halifom lično, bio sam vrlo

sretan i ponosan. Nakon nekog vremena meni se prohtje da putujem. Pokupujem robu i krenem u Basru. Na obali nađem odmah veliku i dobro opremljenu lađu, pa sam se ukrcao i na njoj zapazio mnoge ljude koji su mi se jako dopali svojim izgledom i ponašanjem. Vjetar je bio povoljan i mi smo bez zapreka plovili prema Kini. Odjednom je jedne noći pala tako jaka kiša i puhnuo žestok vjetar da smo svi bili u času mokri do kože. Ono što nam je posebno bilo žao bila je činjenica da su i naši svežnjevi bili potpuno mokri, iako je to bila velika i sigurna lađa. Kad smo otišli do kapetana da ga upitamo za savjet i zamolimo da mu nekako pomognemo, zatekosmo ga zabrinutog i veoma nesretnog. "Šta je ovo, za boga miloga, – kapetane?" upita ga jedan od nas. "Biće najbolje da se oprostite jedan s drugim i da se spremite za smrt. More nas je savladalo a ovo je najzadnje more koje ja znam."

Kapetan siđe s katarke, otvori svoj kovčeg, izvadi iz njega neku pamučnu kesu, razveza je, prosu iz nje nekakav prašak pomiješa ga s vodom pa ga pomirisa. Izvadi, dalje, iz te torbe malenu neku knjižicu, pročita iz nje nešto i reče nam: "Prijatelji moji, evo u ovoj knjižici piše da se iz ovoga mora nikako ne možemo spasiti, jer je ovo kraj koji je poznat pod imenom "Podneblje Careva". Tu se negdje nalazi i grobnica naših gospodara Solomona mudrog i sina mu Davida – mir njima obojici! Tu žive goleme zmije, užasnog izgleda. Kad neka lađa zaluta u ove vode izlazi iz mora jedna golema riba i guta lađu sa svim što se na njoj nalazi." Nije kapetan stigao ni da završi svoje kazivanje kad se lađa podigne kao da je na vrh nekog ogromnog vala i iz mora izroni jedna ogromna riba takvog oblika kakav ja nijednom nisam vidio niti čuo za njega. Ukočeni od straha gledamo mi u nju kad li se pojavi još jedna veća i strašnija a malo zatim još jedna. Počnu one kružiti oko lađe i ona najveća zine da proguta i nas i sve s nama kad li nas podiže jedan veliki val i lupi lađu o obalu i ona se odmah raspade u paramparčad. Jednu dasku ugrabih i mučeći se da se održim počeh sebe koriti pa rekoh: "Nesretni Sindbade, nikad se još nisi pokajao a na svakom putovanju podneseš strašne muke i nevolje i nikad ne

odustaješ od putovanja. I kad odustaneš, to je lažno i privremeno! Sad izdrži ovo, pa šta bude – zaslužio si sve što te snađe! Ako ovo sretno prođe" – rekoh ja sam sebi – "neću do kraja života putovati niti ću putovanje spomenuti ni jezikom ni mislima. Kunem se u sve što mi je sveto!" Rasplakao sam se sam nad sobom, kajao se i sjećao svog doma, zemlje, prijatelja i tako provedoh nekoliko dana. Jedan me val bacio na kopno kad sam već bio potpuno iscrpljen. Nađoh tu drveća i vode, osuših svoju odjeću, nabrah voća pa se najedoh, napih se svježim vode i opet sam mogao da razmišljam i odmah sam se veselio životu. Kad sam bio dovoljno jak ja pođem u razgledanje kopna, naiđem na jednu dosta veliku rijeku bujnu i brzu. Odmah sam se sjetio čamca kako sam ga napravio na jednom od svojih putovanja pa rekoh sam sebi: "Opet ćeš, Sindbade, napraviti sebi čamac jer ova rijeka mora da teče do mora." Ustanem i počnem skupljati građu za svoj splav. Prikupio sam dosta debelih balvana, nabrao dosta trave i lijana pa od njih spleo užad i počeo vezivati splav. Čim sam bio gotov, ja se ukrcam i zaplovim. Pošto je rijeka bila jaka i brza ponese me kao iverak. Plovio sam tako maticom dan, dva, tri ni sam ne znam koliko dok me ne uhvati pod planinom snažna vodena struja i uvuče u grotlo. Nisam mogao ništa drugo da uradim osim da se čvrsto držim za splav. Uspio sam da se zavežem i bio nošen kao pero, a rijeka je hučala kao grmljavina. Odjednom se moj splav pomoli iz planine i ja ugledam pred sobom jedan lijep i veliki grad. Kad spaziše ljudi kako vezan plovim splavom, baciše mreže i užad pa privukoše splav kopnu i izvade me na obalu. Odmah sam pao u nesvijest što od gladi, što od zime, što od straha. Među ljudima koje sam ugledao, kad sam došao k sebi, bio je jedan star čovjek koji je bio veliki šeik tog mjesta, pa mi on pođe u susret i reče: "Dobro mi došao, sinko!" Potom baci na mene svoj ogrtač, pa ja tako pokrih svoje golo tijelo, zatim me pridiže i povede do kupatila. Kad sam od ugodnih mirisa i tople vode došao k sebi, odvede me on svojoj kući. Kod njega sam se okrijepio divnim jelima i pićem, oprao ruke i obrisao ih o svilene ubruse koje mi je prinijela jedna mlada i lijepa djevojka, zatim me moj

domaćin odvede u jednu vrlo ugodnu i lijepo namještenu sobu pa naredi slugama da me dvore i ostavi me da se ispavam.

Bio sam tri dana u gostima kod ovog dobrog čovjeka. Pošto sam bio posebno pažen brzo mi se vratilo samopouzdanje i dobro raspoloženje. Moj mi je domaćin četvrtog dana rekao: "Dijete moje, baš sam sretan što si se potpuno oporavio. Možeš li sa mnom da siđemo do grada i trga pa da mi pomogneš u trgovini. Možda ćeš nešto i za sebe zaraditi"? Pomislih u sebi: "Od kuda meni roba i šta to on govori", kad on reče: "Nemoj se mnogo razmišljati. Hajdemo na trg, pa ako vidimo da neko daje i za tvoju robu cijenu na koju ti možeš pristati, ja ću uzeti novac umjesto tebe, a ako ne, ja ću tvoju robu staviti u svoj magazin, pa ćemo čekati dok dođe vrijeme kad za nju bude u našem kraju interesa." Rekoh ja tada sebi: "Pa poslušaj ga da vidiš kakva je to roba i o čemu on to priča!" Onda rekoh glasno: "Dobro, striče moj, ja se s tobom slažem." Kad smo došli na trg, opazio sam da je on dao rastaviti moj splav – a ja nisam ni znao da sam ga napravio od sandalovog drveta. Poslao je vikače da po gradu nude sandalovo drvo. Došli su trgovci i počne nadmetanje pa se brzo ponudi cijena od hiljadu zlatnika. Šeik se okrene prema meni i upita me: "Čuješ li, dijete moje, tu cijenu možeš dobiti danas. Ako ti ne odgovara, ja ću tvoju robu čuvati do bolje prilike." "Striče dragi, ja ne znam šta da uradim, molim te da ti odlučiš" – rekoh, a on mi ponudi još stotinu dukata više nego ostali trgovci i upita da li bih za te pare prodao njemu svoju robu. Na to ja, sasvim razumljivo, pristanem. Po tom smo se uputili njegovoj kući, a njegovi pomoćnici su odnijeli robu u njegovo skladište. Kad smo bili u kući i kad smo popili čaj, on mi izbroji hiljadu i sto dukata, stavi ih u kesu, zatvori kesu katancem i dade ključ meni. Malo pošuti i onda reče: "Još bih ti nešto predložio, dijete moje, ako ćeš me poslušati! Ja sam star čovjek. Imam pet sinova i jednu lijepu i mladu kćerku. Volio bih da udam tu svoju kćerku za tebe i da tako ostaneš uvijek s nama. Sve što ja sada imam u rukama, biće jednog dana tvoje. Ako pak želiš da trguješ i da odeš u

svoju zemlju, tvoj novac je kod tebe i niko te neće sprečavati."

"Striče moj, ti si mi već kao otac i zato neka bude kako ti kažeš" – rekoh mu. Tada šeik posla po sudiju i svjedoke i oženi me svojom kćeri. Kako nisam imao nikakvog izgleda da dođem svojoj kući, pošto sam se upoznao sa tom djevojkom, otkrijem da je bila zaista lijepa i vrlo bogata pa sam uživao s njima prilično vremena i bio vrlo sretan. Nedugo iza moje svadbe umre moj šeik i mi ga lijepo sahranismo i ožalismo. Pošto je on bio starješina trgovačkog udruženja postavio me trgovci na njegovo mjesto. Dužnost njihovog starješine je bila da se brine o tome šta ko nabavlja i prodaje tako da se bez mog znanja ništa nije smjelo kupiti ni prodati. Kako sam počeo dolaziti mnogo više i češće u kontakt sa stanovnicima grada, saznadoh da im se lik mijenja svakog mjeseca, dobivaju krila i uzlijeću k nebu a u gradu ostaju samo žene i djeca. Odmah sam odlučio da zamolim jednog od njih da, kad budu krenuli, i mene povedu. Kad se to desi i ja primijetih da im se izmijenila i boja i lik, znao sam da će uskoro uzlijetati pa priđoh jednom od njih i rekoh mu: "Tako ti gospoda boga, ponesi i mene da i ja malo pogledam pa ću se vratiti s vama". "To nije moguće" – reče mi on. Ali, ja sam ga molio sve dok nije popustio i obećao da će me ponijeti. Ja se tako uhvatim za njega i on uzleti. O svemu ovome nisam obavijestio svoju porodicu, čak ni sluge ni prijatelje. Kad smo se digli dovoljno visoko, ja pogledam na zemlju i ugledam vanrednu ljepotu pa zavičem: "O hvala bogu što sam ovo vidio!" Ne stigoh dovoljno da se divim kad iz neba sinu munje pa oni svi ljudi malo ne izginuše. Odmah se svi spuste na jednu visoku planinu i tu mene ostave jer su se na mene naljutili što sam za vrijeme leta govorio i divio se. Kad ostadoh sam, bilo mi je jako teško i opet prokleh svoju radoznalost koja nije imala granica. Tako ja upadam iz nevolje u goru i to sve ne misleći! Dok sam ja kukao, pored mene prođoše dva divna mladića u rukama im zlatni štapovi. Ja ih

pozdravim i upitam ko su i odakle ovdje, a oni mi odgovoriše: "Mi smo kao i ti obični ljudi!" Dadoše mi zatim jedan štap kakav su i oni imali i odoše naglo kao što se bijahu i pojavili. Ostadoh opet sam! Oslonih se o štap i počeh razmišljati o onoj dvojici mladića kad li se od nekud pojavi jedna ogromna zmija koja je progutala nekakvog čovjeka do pola pa se on dere i pomaže: "Onaj ko mi pomogne neće se pokajati!" Priletim ja zmiiji i onim zlatnim štapom razmrskam joj glavu. Zmija odmah izbaci onoga koji joj bijaše u ustima, te on skoči na noge i reče mi: "Kad si me izbavio od zmije, ti si mi prijatelj i ja se više neću s tobom rastajati". "Dobro mi došao" – rekoh i pođosmo obojica planinom. Nismo dugo išli kad ja opazih neke ljude i među njima poznadoh onoga koji je mene nosio i ljut spustio na tu planinu. Ja mu priđem i počnem ga moliti: "Izvini, molim te" – rekoh – "ja sam pogriješio, ali i ti si! Zar se tako postupa s prijateljima?" "Ti si nas upropastio kad si ono počeo da se diviš i zahvaljuješ se bogu što si to sve vidio." "Ne osuđuj me zbog toga to ja nisam znao, ali odsad nikad neću više progovoriti." Pristade da me uzme sobom, ali uz uslov da ne pominjem Allaha dok sam na njegovim leđima. Onda me uprtio i letio sa mnom, kao i prvi put, dok me nije donio kući. Žena me dočeka i pozdravi te mi čestita što sam se izbavio. "Pazi da više ne ideš s tim ljudima! Ne druži se uopšte s njima jer su to šejtanska braća."

"A kakav je bio odnos tvog oca prema njima?" – upitah.

"Moj otac" – uzvratila ona – "nije pripadao njima, niti je radio ono što oni rade. Kad mi je otac već umro, mislim, da bi bilo najbolje da prodaš sve što imamo, da za taj novac uzmeš kakve robe i da ideš u svoj kraj, svojoj porodici. S tobom ću poći i ja jer mi se ovdje u ovom mjestu više ne sjedi. Moji roditelji su mrtvi i nemam nikoga." Stanem ja da prodajem pokućstvo onog starca, sve stvar po stvar i pri tom iščekivah koga ko bi pošao iz tog grada. I dok sam se ja tako

spremao, neka družina u gradu odluči se na put, ali ne nađoše lađu. Ljudi onda odluče da sami sagrade lađu pa im se i ja pridružih sa nešto novca. Na tu lađu, kad je bila gotova, ukrcah ženu i sve što smo imali. Zemlju i kuće ostavismo i krenusmo. Vjetar nam je bio povoljan pa smo mirno plovili i pristajali na nekim otocima i lukama dok ne prispjesmo u Basru. Tu se ja nisam zadržavao nego pokupih svoje stvari, pogodih jednu drugu lađu i krenem u Bagdad. Kad sam prispio u Bagdad sretoh svoje drugove i prijatelje, svoju porodicu. Moja je porodica računala vrijeme moga odsustvovanja i naračunali da je to skoro dvadeset i sedam godina
!

Poslije toga, zakleo sam se da neću više putovati ni morem ni kopnom. "Eto, moj imenjače, gledaj šta mi se sve dogodilo i događalo!" "Oprosti, moj gospodaru, što sam te izazvao svojim stihovima na ovo kazivanje", reče Sindbad Nosač.

Njih su dvojica, zatim, dugo godina drugovali i živjeli u slozi i drugarstvu sve do kraja njihovih životâ.

ČAROBNI KONJ

Nekad davno, u staro doba, živio jedan moćan i ugledan car i imao tri kćeri kao tri sjajne zvijezde i kao najljepši cvijet iz bašte, te jednog sina lijepog kao mlad mjesec. Jednog dana, dok je sjedio na svom prestolu, uđoše tri mudraca od kojih je jedan imao pauna od

zlata, drugi trubu od mjedi, a treći, konja od slonove kosti i ebanova drveta. Car ih tada upita:

"Šta to imate sobom i čemu služi?" Na to vlasnik pauna prozbori: "Korist od ovoga pauna jest ta što on kad god prođe koji sat dana ili noći, zaklepeće krilima i zakriješti."

Zatim se javi nosilac trube i reče: "Kad se ova truba postavi na gradsku kapiju, ona služi kao čuvar na njoj. Kad, naime, upadne u grad neki uhoda, ova truba namah zatrubi i tako neprijatelja prepoznaju i uhvate ga."

Potom će vlasnik konja: "Vladaru, korist od ovoga konja jest ta da on može čovjeka, koji ga zajaše, odnijeti u koje god hoće mjesto." Car će na to oduševljeno: "Nagraditi ću vas i prije nego li iskušam ove stvari". Car na to priđe i prokuša pauna pa vidje da je istina ono što je njegov vlasnik tvrdio.

Prokuša zatim i trubu i nađe da je sve onako kako je tvrdio njezin vlasnik te reče toj dvojici mudraca: "Birajte što želite od mene!"

"Mi od tebe želimo" – reče jedan od njih, "da nam svakom dadeš po jednu svoju kćer". Istupi i treći mudrac i reče: "Vladaru, nagradi i mene kao i moje prijatelje." "Dok izvidim i to što si ti donio" reče car.

Tada priđe carev sin i reče: "Oče, ja ću uzjahati ovog konja i okušati ga i uvjeriti se u njegovu korist!"

"Kušaj, sine, kad imaš volju", odobri car.

Carević odmah uzjaha konja, podbode ga, ali konj, ni makac! "Mudračel!" zavika odmah carević – "gdje je ta brzina njegova hoda o kojoj govoriš?"

Mudrac tada priđe konju i pokaza careviću jedan vijak kojim se konj podiže uvis i reče mu: "Odvij taj vijak!"

Carević odvrne vijak i gle! Konj se pomače i začas odletje s njim nebu pod oblake. Jurio je tako brzo da je za tili čas nestao s vidika onim koji su ga pogledom pratili. Carević se gore u zraku zbuni i pokaja se što je tog konja uopšte uzjahao i zavika: "Ovo je mudrac priredio meni varku da stradam! Nema preinake ni moći osim u uzvišenog!"

Stade polako promatrati svaki djelić konja i najednom ugleda nešto nalik na pjetlovu krestu na desnoj plečki konja a tako isto i na lijevoj!

"Osim ove dvije kopče" – reče on – "ništa drugo na njemu ne vidim!" Okrene potom onu na lijevoj plečki, a konj ti počne još brže letjeti i peti se uvis. Ostavi je, pogleda onu na desnoj plečki pa i nju okrenu i konj u isti mah obori strmu i neprekidno se spuštaše malo po malo prema zemlji s carevićem koji se za njega čvrsto držao. Kad je to otkrio careviću zaigra srce od veselja i radosti. Spuštao se neprestano cijeli dan jer se pri usponu bio jako udaljio od zemlje. Poče sad okretati konja kud je htio, a konj se jednako spušta! Poče on da uživa u jahanju pa kad je htio uspinjao se a kad je htio spuštao se! Kad je tako postigao s konjem sve što je želio, okrenu s njim zemlji i stade razgledavati krajeve i mjesta iznad kojih je letio; mjesta koja nije uopće poznao jer ih nikad još nije ni vidio. Među ostalim ugleda i jedan grad načičkan prekrasnim građevinama. Ležao je usred zelenilom okićena i ubava kraja što su ga krasile lisnate šume i vijugave rijeke. Carević se zadivi, malo razmisli i reče: "Eh, kako bih želio znati kako se zove ovo mjesto i u kojem li se kraju nalazi!" Stade kružiti oko tog grada i razgledati ga i s desne i s lijeve strane. Dan je, međutim, bio već prevalio i sunce dobrano nagnulo zapadu, pa carević pomisli u sebi: "Od ovog grada neću naći boljeg

mjesta za konačenje. Prenoćit ću ovdje pa ću zorom krenuti svojoj porodici. Obavijestit ću svoje, napose oca, što mi se sve desilo i njemu ću kazati sve što sam svojim očima vidio."

Ode zagledati neko mjesto na kome će biti siguran sa svojim konjem i gdje ga niko neće vidjeti. Razgledajući tako opazi usred onog grada visok dvorac koji je bio opasan bedemom s uzdignutim kruništima.

"Ovo je zaista lijepo mjesto" – reče odmah carević u sebi i stade okretati kopču kojom se konj spušta i tako se neprestano spuštao dok nije sišao ravno na krov onog dvorca. Tu sjaha pa poče obilaziti konja razgledavajući ga reče:

"Tako mi boga, onaj koji te je napravio u ovom obliku zaista je veliki mudrac! Ako mi sudbina dade života pa me vrati zdrava u moje mjesto i sretnem se s ocem, bogato ću ga nagraditi. Daću mu što traži i iskazati mu svoje najveće poštovanje!"

Carević je posjedio na krovu sve dok nije bio siguran da je cio dvor pospao. Glad i žeđ, međutim, bijahu mu silno dotužili jer nije ništa okusio od kako se rastao s ocem i pomisli tada: "Ovakav dvorac neće valjda biti bez hrane!" Ostavi konja na jednom mjestu i ode se polagano spuštati ne bi li našao nešto da založi. Ugleda na putu stube, spusti se niz njih, naiđe na dvorište popločano mramorom. Carević osta zadivljen pred tim mjestom i njegovom ljepotom i uređajem. Ali, u dvoru ne ču nikakav glas, ne naiđe ni žive duše! Tome se jako začudi pa stane razgledati desno i lijevo nikako ne znajući kuda bi krenuo.

"Nema mi boljeg rješenja nego se vratiti konju, prenoćiti uz njega a čim zabijeli dan krenuti svojoj kući" – pomisli carević. Dok je tako stajao i razmišljao, ugleda u daljini nekakvo svjetlo koje mu se sve

više primicalo. Upre pogled na onu stranu i nazre sjenke nekoliko djevojaka. Shvati da su to robinje među njima ugleda jednu koja je bila izvanredne ljepote i koja je stasom ličila slovu elif, a ljepotom sjajnom mjesecu mlađaku. Bila je upravo onakva kakvom je opisao pjesnik:

"Došla je bez obećanja po večernjoj
tami

k'o da je mjesec sjajni na obzorju u
noći.

Nigdje na svijetu po vitkosti nema joj
ravne

ni po ljepoti, ni po čudi, ni po
čistoti.

Kada mi ugleda oko ljepotu joj,
kliknuh

kakvo stvorenje, silne li
moći!

Nju ću od očiju tuđih zaštititi
molbom

sreća joj uvijek bila na

pomoći!"

Ta djevojka je bila kći tog cara koji je živio u ovom dvorcu. Otac ju je veoma volio i iz prevelike ljubavi sagradio joj taj dvorac. Kad god bi joj bilo dosadno, ona bi dolazila u ovaj dvorac i tu provodila sa svojim djevojkama nekoliko dana pa bi se potom vraćala u saraj.

Puki je slučaj htio da je upravo te večeri došla da se rasonodi i malo proveseli. Pratile su je njene robinje i jedan evnuh s mačem o bedrima.

Pošto uđoše u dvorac, prostriješe sagove i zapališe kandilje pa se odoše igrati i veseliti se. Kad su bili u najvećoj zabavi i igri, nasrne carević na onog evnuha, udari ga nekoliko puta i obori na zemlju. Zgrabi njegov mač u ruke i povika na djevojke da se razidu. Kad osta sam sa carevom kćeri i kad ona njega dobro osmotri, reče mu: "Nisi li ti onaj koji me je jučer prosio kod oca pa te on odbio i rekao da si ružna izgleda? Ako je tako, onda moj otac nije imao pravo! Kako je mogao tako nešto reći? Ti si baš naočit momak!"

Nju je, naime, prosio od oca sin indijskog cara pa ga je car odbio jer je mrske pojave. Zato je princeza pomislila da je on taj koji ju je prosio. Sjedoše oni jedno pokraj drugog, a jedna će robinja: "Gospodarice, nije to taj koji te je prosio u cara. Onaj je bio ružan a ovo je pravi ljepotan. Onaj što te je prosio i što ga je car odbio ne može biti ni sluga ovome. Ovaj je zaista neobično otmjen!"

Robinje se udaljiše, priđoše evnuhu i rastrijeziše ga. Skoči evnuh i poče tragati za mačem, ali, naravno, ne nađe ga. "Onaj koji ti je uzeo mač i koji te je istukao" – rekoše robinje – "sad sjedi s carevom kćeri!"

Car je bio naime povjerio tome evnuhu da mu čuva kćer, jer se bojava nevolja, vremena i udesa koji se igraju ljudima. Diže se evnuh, priđe zavjesi, zadiže je i opazi kako princeza s došljakom sjedi i kako nešto pričaju. Ugledavši to on zapomaga: "Gospodaru, jesi li ti čovjek ili džin?"

"Kuku tebi, najgrdniji robe! Kako možeš sinove Kiswa upoređivati sa džinovima?", reče carević, dograbi mač i nastavi: "Ja sam carev zet! Vjenčao mi je svoju kćer i rekao mi da dođem!" "Ako si, gospodaru moj, čovjek kao što tvrdiš" – reče rob – "onda ona priliči jedino tebi, nje si dostojan ti i niko više!" Istrese to evnuh i odmah odmagli. Uputio se caru, a putem se derao, čupao kosu, posipao prahom po glavi pa car čuvši ga zapita: "Govori brzo i kratko, šta te potreslo. Srce si mi potresao!" "Care, idi svojoj kćeri, nju je savladao džin u ljudskom liku i obličju carevića! Eto tebe, eto njega, čini šta znaš!" Car čuvši to htjede ga na mjestu ubiti: "Kako si ti bio tako nemaran i nisi bdio nad njom?"

Odmah se car uputi prema dvorcu u kojem je bila njegova kći. Kako je stigao u dvorac, zatekao je sve robinje na nogama pa ih upita: "Šta se dogodilo s mojom kćeri?"

"Care", propiskutaše one – "kad smo mi sjedile s njom i kad nismo imale pojma ni o čemu, navali na nas jedan mladić koji je po ljepoti nalik na mlad mjesec. Ljepšega u licu ni ti nikad nisi vidio. Upitamo ga ko je i šta je. On nam reče da si mu ti dao kćer. Mi ništa drugo ne znamo. Ne znamo da li je čovjek ili džin! Samo je čedan i uljudan, ne odaje ništa ružno!"

Kad je car čuo tu njihovu priču, malko mu bi lakše. Razgrnu i on zavjesu i opazi carevića kako razgovara s njegovom kćeri. A bijaše to

prekrasno stvorenje! Lice mu je žarilo kao sjajni uštap! Car, iz prevelike ljubavi prema svojoj kćeri, ne može se više suzdržati. Pohrli u salon sa sabljom u ruci i poput diva nasrnuo na njega. Kad ga je carević ugledao, on upita djevojku:

"Je li ti ovo otac?"

"Jest" – potvrdi ona.

Tad i on skoči na noge dokopa se sablje što ju je od evnuha oteo pa i on podviknu na cara. Uvidje vladar da je carević jači pa zatače svoj mač u korice. Potom se zaustavi i pusti da mu se carević sasvim približi, pa ga dočeka lijepim riječima i upita ga:

"Mladiću, ili si čovjek ili džin?"

"Da mi nije obzira prema tvojim pravima i časti tvoje kćeri" – reče carević – "sad bih ti prolio krv! Kako me možeš pripisivati džinovima kad sam ja od roda careva Kasr-a, koji bi te, da hoće, razvlastili, za tili čas riješili moći i vladavine i porobili ti što god imaš u svojoj državi!"

Kad to car ču, poboja se svojoj glavi, pa će careviću:

"Ako si carević, kako veliš, zašto si ušao u moje dvore bez moga dopuštanja, pa mi ukaljao čast i došao mojoj kćeri?"

Kako možeš tvrditi da si joj muž i govoriti da sam ti je vjenčao? A ja sam odbio toliko careva i carevića koji su je od mene prosili. Tko će nju sad spasiti od mog gnjeva? Samo ako viknem na robove i momke

pa im naredim da te ubiju, usmrtni ćete u jednom času. Ko će tebe izbaviti iz mojih šaka?"

Kad carević to ču, ovako mu odgovori:

"Ja se zaista čudim tebi i tvojoj slaboju uviđavnosti! Tražiš, možda svojoj kćeri muža boljeg od mene? Jesi li vidio ikoga koji bi bio hrabrijeg srca, ko bi ti bio ravniji i imao veću vlast, vojsku i moć?"

"Nisam tako mi svega!" – odvrati car – "ali ja želim, momče, da je ti prosiš pred svjedocima i da ti je onda dadem. Ako ti je dam kriomice, osramotio si me!"

"Lijepo ti zboriš" – odgovori spremno carević, "ali, care, ako skupiš protiv mene svoje robove i vojsku pa me oni ubiju, kako ti tvrdiš, time ćeš se sam osramotiti, jer neko će ti vjerovati a neko, bogme, i neće. Stoga mislim da je najbolje da prihvatiš, care, ovo što ću ti ja predložiti!"

"Deder da čujem" – reče car.

"Ja predlažem, ili da se ogledaš sa mnom, a ja i ti da budemo sami, pa tko nadbije, taj je preči da vlada i upravlja. Ili da me ostaviš noćas na miru, a kad svane jutro da izvedeš protiv mene svu vojsku a da mi kažeš koliko ih ima..." "Četrdeset hiljada konjanika" – reče car –

"i to bez robova i ostale pratnje koju imam, a tih je isto toliko."

"Kad bude jutro" – nastavi carević – "izvedi ih sve protiv mene i reci im ovo: "Ovaj je isprosio moju kćer uz uvjet da vam svima izađe na megdan. On tvrdi da će vas sve nadjačati, do jednog, i da će vas pobijediti a vi njega nećete moći!" Mene iza toga ostavi da se borim! Ako me pobijede i ubiju tebi će na taj način najbolje biti skrivena tajna

i sačuvan obraz. Ako ih ja pobijedim, onda se, valjda, mogu nadati da će car ovakvog čovjeka načiniti svojim zetom!"

Kad ga car sasluša, svidje mu se njegovo izlaganje i misao, uza sve to što je osjetio da je carević pretjerao i da se hvalisao. Sjedoše zatim da pričaju. Car istog časa zovnu evnuha i naredi mu da ide i obavijesti vezira da odmah skupi svu vojsku i zapovjednike, te državnike i svitu i da svi izjašu na konjima u punoj ratnoj spremi. Za to vrijeme car je jednako razgovarao sa carevićem i počeo se diviti njegovoj pameti, odgoju i oštroumnosti. U razgovoru se rodi i novi dan, pa se car diže i ode na svoj prijesto, a vojsci naredi da izjaše. Careviću dade pristala konja i naredi da mu se donese i lijepa oprema. Na to će carević: "Care, ja ne uzjahujem dok ne vidim vojsku i ne osvjedočim se."

"Čini kako ti drago" – reče car. Krenuše zajedno prema poljani i carević se zadivi vojnom poretku koga zatekoše na poljani. U to car viknu: "Ljudi! Došao je jedan mladić da prosi moju kćer, ja nikad ne vidjeh ljepšeg, srčanijeg i odvažnijeg. On veli da će vas sve sam nadjačati i pobijediti. Tvrdi da ste za njega svi šaćica jada makar da vas je i stotinu hiljada. Kad iziđe pred vas, dočekajte ga vrhovima svojih sabalja i kopalja! On se zanosi nečim velikim!" Njemu car na to reče: "Sinko, eto ti što si želio!"

"Care" – reče mladić – "nisi pravedan prema meni! Kako ću ja izaći pred njih kad sam pješak. Sva tvoja vojska je na konjima!"

"Pa ja sam tebi nudio konja a ti ga odbi!" – reče car. "Evo konja, pa biraj kojeg god hoćeš."

"Nijedan iz tvoje ergele mi se ne sviđa, ja ću jahati na onome na kojem sam i došao."

"A gdje ti je taj konj?" u čudu će car.

"Eno ga na tvom dvorcu."

"Na kojem mjestu u dvorcu?"

"Nije u dvorcu nego na krovu."

"E, to je prva ludorija" – zavika car – "koja je izašla na vidjelo. Kuku tebi! Kako će konj biti na krovu? No, sad ćemo brzo ustanoviti tvoju laž!" Tu se car okrene jednom svomu dvorjaninu i naredi: "Popni se na dvorac i donesi ono što na njemu nađeš!"

Svijet se stane čuditi i šaputati među sobom: "Kako će se taj konj spustiti niz tavansko stubište? To će biti nešto što nikad nismo čuli!" Uto se onaj koga je car poslao na krov popne i ugleda konja kako stoji. Ljepšeg još nikad nije vidio. Priđe mu i razgleda ga pa ustanovi da je od same ebanovine i slonove kosti. S njim je izašao još jedan carev odabranik pa kad ugledaše konja obadvojica prasnuše u smijeh. "Ovo će, po svoj prilici, biti onaj konj o kojem je govorio mladić. Biće da je on luđak, a uskoro ćemo vidjeti sve. Možda on u sebi krije i nešto veliko!"

Digoše konja na ruke i ponesoše ga dok ne dođoše pred cara i spustiše ga pred njega. Odmah se oko konja nakupi svjetina. Počeše ga razgledavati i diviti se koliko zbog ljepote, toliko i zbog bogate opreme i sedla na njemu. Svidio se i samom caru pa on zavika na mladića:

"Mladiću, je li to taj tvoj konj?"

"Jeste care. Ovo je moj konj i vidjećeš čuda od njega!"

"Uzjahuj, onda, šta čekaš!"

"Ja ne mogu da ga uzjašem dok se od njega ne odmakne svjetina."

Car tada naredi vojnicima koji su se bili načičkali oko konja da se udalje

za domet strijele. Carević onda uzviknu: "Care, evo ja odoh uzjahati konja i navaliti na tvoju vojsku. Raspršit ću ih i desno i lijevo i razbiti im srca!"

"Radi što god hoćeš! Ne štedi ih jer neće ni oni tebe!"

Carević se primače svom konju, baci mu se u sedlo. Vojska se u međuvremenu svrstala prema njemu i neko povika: "Čim se taj mladić približi dočekajmo ga na koplja i mačeve!"

"Tako mi boga to nije pravo", reče neko, "kako će ubiti mladića tako krasne vanjštine i nevinog!"

"Na moju dušu, ništa mu neće moći", reče neko treći, "da se u nešto ne uzda, on ne bi ni pokušavao ovo što radi!"

Carević sjede na svog konja i odvrnu vijak za uzdizanje, a ljudi uperiše pogled na njega da vide šta će se dogoditi. Konj se u to pokrenu, poskoči i podiže se praveći tako divne pokrete kakve prave

samo pravi plemeniti konji. Unutrašnjost mu se napuni vazduhom pa se odjednom diže u vis. Kad to vidje car, povika na vojsku: "Kuku vama, drž'te ga dok nije umakao!"

"Care, je li iko još stigao pticu u letu?", dobaciše dosjetljivo veziri i namjesnici. "On nije ništa drugo nego nekakav čarobnjak i to velik!"

Pošto je vidio kako je carević izmakao, vrati se car kući. Kad je došao kući, odmah se uputi princezi. Kaza joj šta mu se dogodilo s carevićem. Uskoro je opazio da mu je kćerka nesretna zbog rastanka s mladićem. Ona se zaista uskoro razbolje i legne u postelju. Ne znajući šta drugo da radi otac je prigrlj i reče joj: "Budi sretna što smo se spasili od tog velikog čarobnjaka!" Da bi je utješio, počne joj pričati sve što je na careviću opazio i kako se, ono, vinuo u nebesa a ona počne još jače plakati i kukati, pa pomisli: "Ja neću, tako mi svega, ni jesti ni piti dok ga ponovno ne nađem!" Otac joj odmah pade u veliko očajanje zbog njene slabosti i počne i sam da pati gledajući je.

Carević se, međutim, u vazduhu osjetio bezbjednim ali i usamljenim

pogotovu što se sjetio djevojčine ljepote. Pošto je već bio saznao za ime mjesta u kojem je bio, znao je da je to grad San'a. Jezdio je munjevito nebom dok nije nadletio očevu carevinu. Obiđe jedanput grad pa se ustremi prema očevom dvorcu i pade ravno na krov. Ostavi konja na krovu i uđe odmah kod oca. Čim ga ugleda, otac mu se jako obradova, a carević ga upita: "Znaš li, oče, šta je sa onim mudracom koji je pravio ovog konja?"

"Proklet da je i on i čas kad sam ga vidio. On je bio povod da se rastanem s tobom i to mi je jako teško palo. Dao sam ga zatvoriti, sine onog trena kad si ti nestao u oblacima."

Carević naredi da se mudrac pusti i da mu ga dovedu. Kad se pojavio, bogato ga nagradiše, ali mu car ne dade kćer. Mudrac se

zbog toga razbje- snio. Pokajao se za sve što je učinio kad je saznao da se carević sam uputio u tajnu kako se upravlja konjem.

Car je zamolio sina da se više ne primiče tom konju i da ga od danas više nikad ne uzjaše. "Ti ne znaš sve njegove osobine, ti si u zabludi, sine moj!" Carević ispriča ocu šta mu se desilo sa djevojkom koju je na dvoru našao i šta je preživio s njenim ocem. "Da je on htio da te ubije imao je pri- like, ali tebi je još suđeno da živiš."

Carević je međutim stalno mislio na kćerku cara iz San'e i ponovno se popne do svog konja, zajaha ga, odvrnu vijak za uzdizanje i vinu se u nebo. Jutro je bilo već svanulo i otac ga je čekao, ali njega nije bilo. Brzo se popne na krov palate i vidje sina kako leti nebu pod oblake. Uzdahnu nesretan i pokaja se što tog konja nije sakrio. "Ako se ikad živ vrati, tako mi boga, slomiću tog konja kako mi ne bi ponovno pobjegao!", pomisli car i siđe sav nesretan. Carević je neprestano letio zrakom i došao nad grad San'u pa se spustio na isto mjesto kao i prvi put. Odšulja se do sobe princezine, ali nikoga ne nađe, ni evnuha, ni djevojaka ni cara ni princeze i bi mu vrlo teško. Obišao je još jedan put i naišao na nju u sasvim drugom krilu palače. Princeza je bila na postelji, blijeda, uplakana. Oko nje robinje i dadilje.

Carević odmah uskoči u sobu, pozdravi ih. Djevojke se razbježaše a princeza ustane, priđe mu i zagrli ga veselo.

"Gospodarice!" – oduzela si mi um i srce. "Upravo sam i ja tebi to htjela da kažem" – reče ona. "Kako ti gledaš na moj odnos prema tvom ocu i na sve što se među nama dogodilo?" – upita carević. "Da ti nije otac ja bih ga ubio, ali volim ga zbog tebe!"

"Kako si mogao otići bez mene" – tužno će na to princeza.

"Hoćeš li da čuješ što ću ti reći?" "Govori. Sve što hoćeš ja ću učiniti!" "Hajdemo u moju zemlju!" "Vrlo rado", odgovori ona.

Obradovao se carević i dade joj ruku uz ozbiljnu zakletvu. Odmah je izvede na krov i zajahaše konja, privi je uza se i čvrsto stegne, okrene vijak za uspinjanje i konj se digne s njima u zrak.

Vidješe to robinje zapomagaše i dojaviše caru a on se popne na krov i opazi ebanovog konja kako klizi ispod oblaka. Car je bio i onako gnjevan i sad razjareno viknu: "Ooo, careviću, preklinjem te smiluj se meni i mojoj ženi i ne rastavljaj nas od jedinog djeteta!" Carević se nije ni osvrnuo. Čas iza toga pomisli da će možda djevojka požaliti i odmah je upita: "Mila moja, hoćeš li da te vratim majci i ocu?" "Meni to nije želja", odgovori ona. "Ja želim da budem uza te, makar gdje se ti nalazio, jer te volim više od svega na ovome svijetu!"

Kad carević ču te riječi, zaigra mu srce od radosti i odmah uspori let konja da se ona ne bi uplašila. Jezdili su tako sve dok nisu stigli iznad neke zelene livade i izvora bistre vode. Siđoše tu na livadu i malo se okrijepiše jelom i vodom sa izvora. Ponovno uzjahaše i krenuše sve dok nisu dospjeli nad očev mu grad. Princ je želio da djevojci pokaže grad iz te visine, da ona vidi kako je moćan njegov otac i kolika mu je carevina. Spuste se, potom, na neki perivoj koji mu je bio poznat po tome što mu se otac katkad zabavljao u tom predivnom vrtu. Ebanova konja ostavi pred vratima, preporučivši djevojci da ga pričuva. "Sjedi tu i odmori se" – reče, "odoh ja ocu da kažem i da pripremimo dvor za tvoj dolazak".

Kad je to čula, djevojka se jako obradova i reče: "Radi što misliš da je najbolje," a u sebi pomisli da joj i ne priliči ući drugačije nego sa slavljem i počastima. Carević je ostavi i ode. Dođe u grad, uđe kod

oca koji mu se jako obradova i dočeka ga dobrodošlicom. "Trebalo da znaš" – reče carević – "doveo sam carevu kćer o kojoj sam ti pričao. Ostavio sam je u onom tvom perivoju, a ja dođoh da te obavijestim o tome kako bi spremio dostojan doček kad budemo ulazili u grad." "Drage volje", odgovori car! Istog časa naredi mještanima da iskrite grad. On uzjaha u najsjajnijoj opremi i najskupljem nakitu zajedno sa osobnom stražom, velikašima, državicima i dvorjanima. Carević iznese iz dvora nakit, haljine, ruho. Zastrije dvorac zelenom, crvenom i žutom svilom, postavi robinje Indijke, Grkinje, Abesinke i naredi cijelo čudo jela da se kuha.

Ostavi dvorac da se spremi a on ode do ljetnikovca. Uđe, potraži djevojku, ali je nigdje nije bilo. Ne nađe ni konja! Počne se udarati u prsa i kukati, pa nastavi da pretražuje. Malo se pribra i promisli: "Kako je mogla saznati tajnu kad joj nisam o tome ništa govorio? Možda je to učinio onaj perzijski mudrac koji je to učinio iz osвете za ono što mu je otac priredio."

Potraži odmah čuvare perivoja i upita ih da li je neko dolazio dok on nije bio tu.

"Nismo nikog vidjeli", odgovore oni, "osim onog perzijskog mudraca koji je, kaže, došao da nabere neke ljekovite trave." Kad to ču, carević odmah shvati da je ono što je on predviđao bilo tačno.

A bilo je tako da je mudrac stvarno svratio da nabere trava, dok je djevojka u hladu čekala carevića. Pošto je osjetio miris mošusa koji se od nje širio, našao ju je po tom mirisu, a malo zatim naišao je i na konja. Čim ga je spazio, obradovao se silno, priđe mu, pregleda sve dijelove i nađe da je ispravan. Upravo kad je htio da ga uzjaše i poleti, reče u sebi: "Čekaj da vidim nije li carević nešto donio i ovdje ostavio kad je već ostavio konja"! Upade tako u ljetnikovac i ugleda djevojku lijepu kao samo sunce na vedrom nebu. Čim je pogleda znao je da je to djevojka visoka roda i

lijepog ponašanja i da ju je carević uzeo od nekud i ovdje ostavio da pričeka dok on ne dovede svatove i pratnju. Uđe unutra i pozdravi je najuljudnije. Ona se malo uplaši, pogleda ga i zapazi da je prava nakaza u licu, pa ga upita: "Ko si ti?" "Gospodarice, – ja sam poslanik carevića. Poslao me je da te prebacim bliže gradu u jedan drugi perivoj."

Kad je to čula princeza, upita: – "A gdje je carević?"

"U gradu je kod oca. Doći će uskoro sa silnim svatovima."

"Pa zar nije mogao naći nikoga drugog da pošalje, osim tebe?"

"Gospodarice" – pohita mudrac, "neka te nimalo ne smeta grdoba moga lica! Kad bi ti dobila od mene ono što je dobio carević, bila bi mi veoma zahvalna! Mene je carević naročito izabrao zbog mog izgleda jer te silno voli da bi te drugom povjerio. Ima on i evnuha i momaka i robova sijaset. Broja im nema!" Kad to ču djevojka, leže joj to u pamet, dade mu za pravo, pruži mu ruku i upita: "Oče, šta si mi doveo da jašem?"

"Konja, gospodarice, istog onog na kojem si već jahala na putu ovamo".

"Pa ja ne umijem sama jahati na njemu!"

Mudracu se nasmije brk, saznade da ju je carević od nekud ugrabio pa zavika: "I ja ću s tobom!"

Uzjaha potom na konja, posadi djevojku za se, pritegnu je

kaišem, okrenu vijak za uzdizanje i kad se unutrašnjost konja napuni zrakom konj se pomače, diže i za čas se izgubi iznad grada. Kad je to vidjela djevojka reče: "Hej, pa ti ne radiš ono što si kazao! Gdje je ono što te carević poslao po mene?"

"Proklet da je carević, bezobraznik jedan!"

"Jao tebi, kako se usuđuješ protiviti se svom gospodaru?"

"On nije moj gospodar, a znaš li ti ko sam ja?"

"Ne znam više od onoga što si mi sam o sebi rekao."

"E, to što sam rekao bilo je da prevarim i tebe i tvog carevića. Bio sam jako nesretan zbog ovog konja koga jašemo, jer ovo je moje djelo. Bio mi ga je uzeo carević a sad sam ja uzeo i njega i tebe. Spalio sam careviću srce kao što je i on meni i nikad više neće imati mira. Budi mi vesela, dakle, ja ću ti biti korisniji od njega."

Kad je djevojka to čula, zakuka: "Nesretna li sam i žalosna, niti sam stigla tamo gdje sam pošla, niti sam ostala kod svojih roditelja koje sam nesretnije ostavila!"

Mudrac je jednako letio s njom prema Bizantijskim zemljama. Spustili su se na jednu zelenu livadu s rijekom i šumom. Livada je bila u blizini grada u kojem je stolovao moćni car. Slučaj je htio da baš tog dana taj moćni car bude u lovu. Naišao on odnekud preko te livade i ugledao mudraca kako stoji a pokraj njega konj i djevojka. Kad mudrac nije ni slutio, navališe na njega robovi toga cara pa i njega i konja i djevojku dovedoše pred cara. Kad on vidje mudračevu ružnoću i djevojčinu ljepotu, upita nju: "Gospodarice, šta ti je taj

starac?"

"Ona je moja žena!" zavika mudrac prije nje.

Djevojka ga utjera u laž i reče: "Tako mi boga, gospodaru, ja ga ne poznajem a kamo li da mi je muž! On je mene ugrabio i to na veoma lukav način!" Kad to ču car, naredi da se mudrac istuče pa ga robovi isprebijaše na mrtvo ime. Zatim naredi da ga prenesu u tamnicu. I to odmah bi učinjeno. Djevojku i konja uzme sebi u dvor, ali o konju nije saznao ništa.

A što se tiče carevića kad je saznao da je tu bio mudrac i kad je shvatio da je on mogao uzeti djevojku i konja, on obuče putničke haljine, uzme novaca i sve što mu je za put potrebno i krene da je traži nesretan i neveseo. Putovao je dosta brzo od grada do grada i raspitivao se za konja i djevojku. Ko god bi od njega čuo o tom konju zaprepastio bi se. Proveo je tako neko vrijeme na putu ali i pored raspitivanja nikako im nije mogao stati u kraj. Ode po tom u grad djevojčina oca i tako ni tamo ništa nije saznao. Oca joj nađe sasvim tužna i bolesna za svojom jedinom lijepom kćerkom. Onda se on uputi u zemlje Bizantijske.

Slučajno je zanoćio u nekakvom hanu. Zateče tu družinu trgovaca gdje sjede i razgovaraju. Sjede blizu njih i začuje kako jedan kaže:

"Drugovi moji, vidio sam jedno čudo!"

"Kakvo?" – upitaše ostali.

"Bio sam" – reče – "u jednom dijelu toga i toga grada (spomenu on ime) u kojem se nalazi jedna djevojka o kojoj mještani prepričavaju jednu zgodu. Kako je car toga grada izašao jednog dana u lov, pa, pošto su već zašli u šumu, udare preko neke livade i opaze tu nekakva čovjeka kako stoji. Pokraj njega sjedila jedna žena a malo podalje vidio se konj od ebahova drveta. Čovjek grdoba, žena ljepotica, ebanov konj takav da ga još niko takvog nije vidio!"

"Pa šta car učini od njih?" – zapitaše ljudi.

"Dobavio čovjeka preda se i upitao za djevojku. On kaza da mu je to žena, a djevojka ga odmah utjera u laž. Car mu je onda ote i naredi da ga izbatinaju i baci ga u zatvor. A šta je bilo od konja to vam ne umijem reći."

Čim je svanula zora, carević krene na put i putovao je sve dok nije stigao do onoga grada. Čim se pojavio na gradskoj kapiji opkole ga stražari i odmah odvedu caru da ga pita zašto je došao u taj grad i kakav zanat zna. Taj car, naime, imaše običaj pitati svakog ko bi dolazio, zašto dolazi i odakle je. Carević je prispio uveče, a to je vrijeme kad ga nisu mogli privesti caru pa ga zato zatvore u tamnicu. Povedoše ga stražari, ali im ga bi žao kad vidješe kako je uljudan i pristojan i uz to lijepa izgleda. Ostaviše ga, zato, pred tamnicom. Kad je bilo vrijeme da jedu, dadoše i njemu pa je jeo koliko je mogao, a onda započnu s njim stražari priču.

"Iz koje si ti zemlje?" – upita ga jedan.

"Iz Perzije, zemlje KISR-a."

Kad stražari čuše njegove riječi, nasmijaše se i jedan reče: "Slušaj ti Kiswaovče, ja sam o ljudima mnogo čuo i naučio. Često sam bio svjedokom mnogih dogodovština, ali takvog lažljivca kao jednog Kiswaovca koji je kod nas u zatvoru nikad još ne vidjeh!"

"Ja nisam vidio ni u koga grdnijeg lica" – reći će drugi.

"Šta vam je to slagao" – upita mladi carević.

"Tvrđi da je liječnik. Našao ga naš car kad je išao u lov. Uz njega našao i jednu stasitu, lijepu djevojku i jednog divnog konja od crne ebanovine. Ljepšeg niko nikad nije vidio. Djevojka je sada u cara, on se u nju zaljubio, ali ona je skrenula s uma. Da je taj čovjek, kako tvrđi, liječnik, do sada bi je izliječio. Car nastoji kako – tako da joj nađe lijeka, a za konja ako pitaš on je u carevoj riznici. Ona grdoba je, eto kod nas u zatvoru i kad god dođe noć kuka nad sobom i tuguje, zaspati ne možemo od njegove dreke!"

Kad carević sasluša njihovu priču, i njemu pade na pamet da se posluži varkom da bi postigao svoj cilj. Pred polazak na počinak stražari ga uvedoše u zatvor i zaključaše. Nedugo zatim čuje on kako mudrac na perzijskom jeziku nariče: "Jadi moji što zgriješih prema sebi i careviću! Sve ovo što mi se događa je zbog mojih opakih želja, jer ja sam uvijek tražio ono što ne zaslužujem i što meni ne priliči, a svako ko ide za onim što mu ne priliči, pasti će u sličnu nevolju!"

Sasluša carević njegovo jadikovanje, pa će mu progovoriti na perzijskom: "Dokle više taj plač i kuknjava? Misliš li da te je pogodilo ono što nikog nije?!"

Mudrac mu tada ispriča sve potanko o svojim nevoljama. Kad je

svanulo, tamničari izvedu carevića pred svog cara. Obavijestiše ga o tome da je mladić još sinoć došao i da ga nisu mogli uvesti u dvor jer je bilo kasno.

"Iz koje si zemlje?" – namah upita car. "Zašto si došao ovamo i čime se baviš?" "Što se imena tiče" – odgovori carević – "moje je ime Hárdža, a što se zemlje tiče, moja je zemlja Perzija. Ja sam učenjak, posebno liječnik. Liječim bilo koje bolesti, posebno poludjele, pa zato obilazim zemlje i gradove. Kad naiđem na bolesne, pružim im lijek. Putujući ja učim i tako se obrazujem."

Kad ga sasluša car, jako se obraduje i reče mu: "Vrijedni liječniče, došao si nam u najpotrebniji čas!"

Ispriča mu sve o djevojci i reče: "Ako je izliječiš i riješiš je ludila, od mene ti je sve što poželiš."

Kad carević to ču, povika: "Opiši mi sve što si od njena ludila vidio. Reci mi koliko ima vremena kako joj se to pojavilo, kako si ugrabio nju, konja i onog liječnika u zatvoru!"

Sve od reda car mu ispriča, a carević upita: "Sretni care, a šta učini od onog konja koji je bio a njima?"

"Do danas je on pohranjen kod mene u jednom sobičku."

Carević će u sebi: "Moram, prije svega, pogledati konja. Ako bude čitav i ne bude se ništa izmijenilo, onda sam postigao sve što želim. Ako nađem da su mu naprave pokvarene, moram smisliti nešto drugo." Okrene se potom caru i reče: "Care, potrebno mi je pogledati toga konja. Možda ću na njemu naći nešto što će mi pomoći da

izliječim djevojku."

"Drage volje", reći će car. Skoči odmah na noge, carevića za ruku i pravo s njim do konja. Carević ga stade obilaziti, pregledavati, motriti. Nađe da je zdrav, ništa mu ne fali i veoma se obradova. "Neka vaše veličanstvo Allah učini moćnim!" reče, "želim sada ući djevojci da vidimo šta je to s njom. Uzdam se da će joj zdravlje doći iz mojih ruku a posredstvom ovoga

konja." Carević naredi da se konj dobro čuva. Ode s carem do odaje bolesnice. Čim je ušao opazi kako se ona baca po zemlji i kako se tuče. Ona je, međutim, sve te pokrete činila da joj se niko ne bi približio. Kad je carević ugleda u takvom stanju reče joj: "Ljepoto nad ljepotama, ničega se ne treba plašiti!" Govorio joj je tako poduže, dok

joj nije pružio priliku da ga prepozna. A kad ga je ona najzad prepoznala, zavrišta i najposlije od silne radosti pade u nesvjest. Car pomisli da se ona stropoštala od straha pred njih – pa izađe. Carević joj priđe prinese usta njenom uhu i šapnu joj: "Čuvaj se, mila moja. Strpi se i čekaj, ovo je mjesto gdje nam je strpljivost jako potrebna. Moramo temeljito razmisliti o našem bijegu od ovog zulumčara. Smislio sam da mu odem i reknem da bolest koja se opaža na tebi potiče od džinova i da je potrebno da ti poskida ta užeta. Kad on dođe k tebi, malo ti porazgovaraj s njim nek vidi da ti je bolje. Ostalo prepusti meni."

"Poslušaću te", tiho će
ona.

Carević je ostavi i sav razdragan ode caru i reče mu: "Sretni care, na sreću tvoju, pronašao sam bolest i lijek. Već sam je napola izliječio, hajde i uvjeri se. Javi joj se lijepo, obećaj joj nešto, pa će ti se obradovati."

Odmah car ustane i ode djevojci. Čim ga je opazila, ona pred njim načini poklon i pozdravi ga, a on se veoma obradova.

Car naredi evnusima i robinjama da je dvore i da je odmah odvedu u hamam i da joj promijene haljine i da ona odabere nakit itd. Onda joj dođe possluga i pozdravi je a ona otpozdravi najumiljatije, sve po redu. Zaodjenuše je u carsko ruho i staviše joj sve carske dragulje i nakit. Izvedoše je iz hamama a ona, blistav cvijet. Car joj se silno obradova i okrenu se careviću: "Sve je to bilo tvojim blagoslovom!"

"Potpuno ozdravljenje je sigurno kad iziđeš sa svojom vojskom na ono isto mjesto gdje si je našao i nju tamo odvedeš. Uz nju mora tamo biti i onaj konj od ebanovine. Potrebno je to radi tog što će ona tek na tom mjestu osjetiti potpuno oslobađanje od zlog duha koji je u nju ušao na tom mjestu." "Učiniću to vrlo rado" – odvrati mu car.

Odmah je naredio da na to mjesto izjaše vojska i da na livadu iznesu konja od ebanovine i povede djevojku. Niko nije znao šta namjerava učiniti carević.

Kad svi već bijahu na livadi, naredi carević da se djevojka i konj odmaknu od cara za daljinu koliko može okom da se dosegne pa kad to učiniše, viknu on na cara: "Dopuštaj, namjeravam okaditi cio kraj! Kad to uradim, ja ću zajahati toga ebanovog konja i staviti djevojku iza sebe. Konj će se pomaknuti i doći će do tebe a kad ti se sasvim primaknemo, djevojka će biti sasvim zdrava i onda je tvoja stvar šta ćeš dalje činiti."

Car se jako obradova tome. Carević, međutim, uzjaha konja i stavi djevojku za se. Pritegnu kolajne, odvrnu vijak za polijetanje i konj u jedan čas uzletje s njima na nebo. Vojska je stajala i promatrala tu

priliku dok nije sasvim nestala na vidiku. Čeka car cijelo poslije podne i neprestano iščeki- vaše ne bi li se carević vratio, ali njega nema. Izgubi svaku nadu i žestoko se pokaja. Rastuži se i oneraspoloži. Naposljetku pokupi vojsku i vrati se kući. Carević se, međutim, sav veseo upravio prema očevoj prestonici. Kad je nadlijetao očevu palatu, odluči da se spusti na krov. Odmah je sveo djevojku i obezbijedio je. Ode zatim, ocu i majci i pozdravi ih uljudno i javi da je doveo djevojku. Oni se tome jako obradovaše.

Bizantijski je car, kad se vratio u svoj dvor, a bio jako nesretan i tužan. Zatvori se u jednu prostoriju i nije htio ni jesti ni piti. Došli mu ministri da ga tješe i rekoše: "Onaj ko je ugrabio djevojku nije čovjek. To je svakako neki zao duh. Budi sretan što si se spasio čarolija." I on se polako počeo tješiti.

Carević je priredio sjajnu svadbu. Veselili su se punih mjesec dana. Otac mu iz straha konja svega razlupa i pobaca dijelove na razne strane.

Poslije svadbe carević posla pismo djevojčinom ocu. Spremi krasne darove i posebnog poslanika. U pismu je objasnio da se njegova kći vjenčala i da žive sretno i zadovoljno.

Kad je poslanik stigao i u grad San'u u Jemenu, uruči pismo i darove. Kad princezin otac pročita pismo, jako se obradova i dobro počasti poslani- ka. Kad je ovaj krenuo natrag, ponese i on darove zetu i mladoj princezi i svi su bili veoma sretni i zadovoljni. Poslije smrti svoga oca koji je bio već jako star, carević sjedne na prijestolje. Vladao je pravedno i po zakonu, a bio je mudar i oštrouman, pa su ga svi voljeli. On i njegova žena dočekali su svoje potomstvo i živjeli sretan život veoma dugo.

BAJKA O TRGOVCU I DUHU

Pričaju da je bio jedan trgovac među trgovcima i da je bio veoma bogat, imao mnogo posla u raznim zemljama i zato je često putovao. Jednom on uzjaha i uputi se u neku zemlju po dugove. Savlada ga putem vrućina i on sjedne pod neko drvo. Maši se rukom za torbu na sedlu, izvadi odande komad kruha i datula i poče jesti. Pojede jednu datulu i baci košticu i odjednom ugleda ifrita, visoka stasom a u rukama mu mač. Pošto mu se približi, reče mu: "Ustaj, ubiću te kao što si ti ubio moga sina!" "Kako sam mogao ubiti tvoga sina?" zapita trgovac, a ifrit mu odgovori: "Kad si pojeo datulu i bacio košticu, ona je pala na grudi moga sina i tako je umro baš u tom času." "Doista, svi ćemo mi umrijeti", povika trgovac, "a ako sam ti ubio sina, ubio sam ga nehotice. Molim te da mi oprostiš!"

"Ja tebe moram ubiti", povika ifrit i obori trgovca na zemlju, a trgovac zaplaka i uzviknu: "Predajem se u ruke gospodnje!" Htjede još nešto da kaže ali mu ifrit zabrani. Stigao je još da predloži:

"Znaj da imam duga, mnogo novaca, ženu i djecu, tuđe zaloge, dopusti mi da odem kući, da vratim dugove i vratiću se tebi na početku godine, obećavani ti i zaklinjem se, a ti tada učini sa mnom što hoćeš." Džin mu povjerova na ono što mu se zakleo i pusti ga. Trgovac se vrati u svoju zemlju, posvršava sve svoje poslove i vrati

dug onim kojim je bio dužan. Obavijesti o svemu svoju ženu i djecu, napisa oporuku, proživje s njima do kraja godine, a zatim se opremi, okupa, uze pod ruku svoj pokrov, oprostí se sa svojom porodicom i rođacima, svojim susjedima i prijateljima i ode protiv svoje volje, a oni ostanu lelekati za njim i kukati. Bio je to dan Nove godine. Išao je trgovac dok ne dođe do one šumice pa sjedne i zaplače zbog onog što mu se dogodilo. Odjednom mu priđe neki veoma star čovjek i s njim na lančiću gazela. Pozdravi trgovca, poželje mu dug život i zapita ga: "Zašto sjediš sam na tom mjestu kad tu obitavaju džinovi?" Trgovac mu ispriča šta mu se dogodilo sa ifritom a starac, gazelin vlasnik, začudi se tome i uzviknu: "Allaha mi, brate, tvoja je priča čudna, a vjera tvoja doista velika, mogla bi poslužiti onima koji uče!"

Potom starac sjedne pored trgovca i reče: "Ja, brate, neću otići od tebe dok ne vidim šta će ti se dogoditi s tim ifritom!" I tako sjedoše i razgovaraše, a trgovca obuze strah i tuga a gazelin vlasnik je sjedio kraj njega. Odjednom im priđe drugi starac a s njim dva psa koji su bili crni, lovačke rase. Pozdravi se s njima i zapita ih: "Zašto sjedite na tom mjestu kad je to obitavalište džinova?" Ispričaše mu sve od početka do kraja i ne stigoše da sjednu kako valja kad im priđe i treći starac i s njim šarena mazga. Upita ih i on šta će tu a oni mu ispričaše sve od početka. Odjednom iz pustinje naiđe golem stub prašine što se kovitla, i, kad se prašina razišla, pokaza se da je to džin i da mu je u ruci goli mač i da mu iz očiju vrcaju varnice. Prišavši im džin povuče trgovca za ruku i reče mu: "Ustaj! ubiću te kao što si ti ubio moje dijete, po- sljednji uzdah moga srca!" Trgovac zaplače, a zaplakaše i ona tri starca.

Diže se prvi starac, poljubi ifritu ruku pa mu reče: "Ako ti ispričam svoju povijest sa ovom gazelom, a ako ti nađeš da je neobična, hoćeš li mi pokloniti trećinu krvi ovog trgovca?" "Hoću starče", odgovori ifrit, "ako mi ispričaš nešto neobično pokloniću ti trećinu njegove krvi."

PRIČA STARCA S GAZELOM

Znaj, moćni duše, da je ova gazela kći moga strica. Ja sam se oženio ženom koja mi je rodila sina, sličnog mjesecu. Kad je porastao i imao oko petnaest godina, ja sam pošao s robom u jedan grad. Kći moga strica, ova gazela, još od malih nogu je naučila razne vještine, vradžbine i čarolije i ona pretvori mališana u tele, a njegovu majku u kravu i dade ih pastiru. Kad ja dođoh s puta poslije dugo vremena i zapitah o svom djetetu i njegovoj majci, kći moga strica reče mi: "Žena ti je umrla a sin ti je odbjegao i ja ne znam gdje je otišao." Ja prosjedih godinu dana tužna srca, uplakan, dok ne dođe veliki praznik i tada poslah po pastira i naredih mu da dovede ugojenu kravu. Dovede pastir ugojenu kravu, a to bijaše moja žena koju je začarala ova gazela, i kad ja prikupih skute i uzeh nož u namjeri da je zakoljem, krava poče silno rikati i ječati a ja se tome začudih i obuze me žalost. Odmakoh se od nje i rekoh pastiru: "Dovedi mi drugu kravu" – a kći moga strica povika: "Ovu kolji, nemamo ni blizu tako dobru kao ovu." "Ja priđoh kravi da je zakoljem, a ona opet zarika i ja rekoh pastiru: "Priđi ti i zakolji je!" Pastir priđe, zakla i odera kravu a ne nađe u njoj ni mesa ni loja nego samo kosti i koža. Ja se pokajah kad više kajanju nije bilo mjesta i rekoh pastiru da mi dovede ugojeno tele. Pastir mi dovede tele, a to bijaše moj sin, i kad me tele ugleda, ono prekide uže i pritrča mi i stade se češati o mene ričući i ječeći. Obuze me tuga i rekoh pastiru: "Vrati ovo tele a dovedi neku kravu". Ali, kći moga strica, ova gazela, viknu na mene: "To tele valja na svaki način zaklati na današnji dan. Ta ovo je sveti i blagoslovljeni dan, a

među našom teladi nema boljeg od ovoga!" "Pogledaj kakva je bila krava koju zaklah po tvom naređenju" – rekoh joj. "Vidiš, prevarili smo se i nismo od nje imali nikakve koristi i ja se veoma kajem što sam je zaklao. Sad, ovog puta, neću da čujem za to niti ću zaklati ovo tele". "Zaklinjem te Allahom velikim, milostivim, milosrdnim, da ga na svaki način zakolješ na današnji svečani dan, a ako to ne učiniš nisi mi više rod!" Čuvši te teške riječi a ne znajući šta smijera, priđoh teletu, uzeh nož... i Šeherezadu zateče jutro, te ona prekide priču započetu po carevu odobrenju, njena sestra uzviknu: "O, kako je lijepa i ugodna svaka tvoja riječ." "Nije to ništa prema onome što ću vam ispričati naredne noći ako me car ostavi na životu." Car tada pomisli u sebi: "Tako mi Allaha neću je ubiti dok ne saslušam kraj priče."

Zatim provedoše dan, one u odmoru a car u poslu. I kad nastade noć, Dunjazada reče svojoj sestri: "Sestrice, završi nam priču o duhu i trgovcu." "Sa zadovoljstvom ako mi dopusti car." Car reče: "Pričaj!" i Šeherezada počne: "Čula sam, sretni care, da je starčevo srce ustreptalo kad je htio zaklati tele i da je rekao pastiru: "Ostavi to tele sa stokom!" (a sve to sluša džin i čudi se). I tako, care džinova, kći moga strica, ova gazela, vidje to i reče mi: "Zakolji tele, debelo je." Meni nije bilo lako da to uradim i rekoh pastiru da uzme tele i da ga odvede. Sutra ja sjedim, kad odjednom prilazi mi pastir i reče: "Ja imam kćerčicu koja je u najranijoj mladosti naučila razne čarolije od jedne starice koja živi kod nas. I eto, jučer, kad mi ti dade tele, ja dođoh kući, ona pogleda u tele i pokri lice, nasmija se i reče: "Oče, malo me cijeniš kad mi dovodiš tuđince – muškarce." "Gdje su ti tuđinci", zapitah, "i zašto si se smijala?" "To tele što je s tobom sin je našeg gospodara. Ono je začarano, a s njim su začarali i njegovu majku. Plakala bih zbog nje, a smijala se zbog njega". "Eto, čim je sunce svanulo, ja sam došao da ti to kažem".

Čuvši te riječi od pastira ja odoh s njim njegovoj kući pijan od

radosti i veselja što me obuže. Uđosmo i pastirova me kćer pozdravi a ja joj reko: "Je li istina ono što veliš o teletu?" Ona odgovori: "Jest, gospodaru moj, i to je najbolji dio tvoga srca." "O djevojko, ako ga oslobodiš pripašće ti sva stoka i imanje koje sad vodi tvoj otac." Ali se djevojka nasmija i reče: "Gospodar u moj, ja ne žudim za novcem, a to ću učiniti samo ako ti

pristaneš na dva uvjeta i to: prvo, da mi ga dadeš za muža, a drugo, da začaram onu koja je njega začarala i tako je onemogućim da bilo kome nanese zlo." Čuvši šta pastirova kćer traži ja reko: "I povrhu toga pripašće ti sva stoka i zemlja kojom upravlja tvoj otac. Što se tiče kćeri moga strica i nju ti poklanjam."

Kad je pastirova kćer to čula, uze zdjelu i napuni je vodom, izreče nad njom neke riječi, poprska tele i reče: "Ako si stvoren kao tele, ostani u tom obliku i ne mijenjaj se, a ako si začaran, primi svoj prijašnji oblik!" I odjednom se tele strese i postade čovjek a ja potrčah k njemu i uzviknuh: "Zaklinjem te ispričaj mi šta je učinila s tobom i tvojom majkom kći mog strica!" Kad mi on ispriča šta se zbilja ja reko: "Dijete moje, Allah je poslao onoga koji te je oslobodio i vratio ti ono na što imaš pravo." Poslije toga, oženio sam ga pastirovom kćeri a ona je začarala kćer moga strica, pretvorila je u gazelu i rekla: "To je divan oblik, nije divljačan. Pogled na nju ne ulijeva odvratnost." "Pastirova kćer je provodila s nama lijepo dane dok nije umrla a moj sin iza toga ode u Indiju, to jest zemlju trgovca s kojim si ti imao to što se među vama zbilja, a ja sam uzeo ovu gazelu i pošao sam s njom da tražim svog sina. Vidio sam ovdje tog trgovca koji je plakao i zaustavili se da vidim o čemu se radi. Eto, to je moja priča."

"To je čudna priča", reče džin, "ja ti poklanjam trećinu krvi ovog trgovca."

Tada pristupi drugi starac, onaj što je imao lovačke pse i reče džinu: "Ako ti ispričam što mi se dogodilo s mojom dvojicom braće,

ovim psima, i ako nađeš da je moja priča čudnija i neobičnija, hoćeš li i meni pokloniti trećinu krvi ovog trgovca?" "Ako tako bude, trećina će biti tvoja", reče džin.

"Znaj, care džinova i gospodaru, da su ovo moja dva brata, a da sam ja treći. Otac nam je umro i ostavio nam tri hiljade zlatnih dinara. Od toga sam ja otvorio dućan i trgujem i svaki od moje braće također je otvorio dućan. Ja sam u dućanu proveo malo vremena, a moj stariji brat prodade svu svoju robu za hiljadu zlatnika, kupi razne druge robe i ode na put. Bio je odsutan

čitavu godinu dana. Jednom, dok sam bio u svojoj trgovini, zastade pred vratima jedan prosjak, a ja mu rekoh: "Allah ti pomogao", a prosjak uzviknu kroz plač: "Eto, već me ne poznaješ!" Ja se bolje zagledam u njega i prepoznam svog brata. Ustadoh, pozdravih ga, uvedoh u svoju trgovinu i upitah za zdravlje, a on odgovori: "Ne pitaj me, novac mi je propao i sreća me iznevjerila." Ja ga odvedoh u kupatilo, obukoh mu svoje odijelo i odvedoh ga k sebi, a potom prebrojih utržak u trgovini i ustanovih da sam zaradio još hiljadu zlatnika. Podijelih to sa svojim bratom i rekoh mu: "Gledaj da više ne putuješ po tuđini!" Moj brat, sav radostan, uze taj novac otvori sebi trgovinu. Poslije mnogo vremena moj drugi brat, a to je ovaj drugi pas, prodade svoje imanje i sve što je posjedovao i prohtje mu se putovati. Zadržavamo ga ali uzalud. On ode s trgovcima u svijet. Nije ga bilo više od godine dana, a potom mi dođe isti onakav kakav je bio i stariji moj brat. Ja mu tada rekoh: "Brate moj, nisam li ti rekao, molio i savjetovao da ne ideš?" Na to on zaplaka i uzviknu: "Tako je bilo suđeno i eto, ja sam sada siromašan! Nemam ni novčića, gol sam, nemam ni košulje..." Ja ga uzeh, odvedoh u kupatilo i obukoh u jedno od svojih odijela. Nahranim ga i odvedoh u svoju trgovinu pa mu rekoh: "Brate moj, ja samo jednom godišnje zbrajam svoj utrožak i sav prihod ma koliki bio biće moj i tvoj. Kad sam ja, moćni duše, prebrojio svoj utrožak, nađoh da sam opet zaradio hiljadu zlatnika i dadoh ih svom bratu pa i on ponovno otvori sebi trgovinu i ja zahvalih

tvorcu što sam mu mogao pomoći.

Pošto proživjesmo tako neko vrijeme dođoše moja braća i predložiše mi da ponovno idemo po svijetu i da trgujemo no ja to odbih i rekoh: "Šta ste ranije zaradili putujući i šta bih i ja mogao zaraditi?" Tako ostadosmo u svojim trgovinama radeći punih šest godina. Kako su me oni stalno nagovarali da putujemo, ja napokon pristadoh i rekoh: "Evo, i ja ću poći, ali dajte da vidimo s čime vi raspolazete!" Ništa ne nađoh kod njih jer su bili sve spiskali žderući, opijajući se i trošeći. Ja se nisam na njih naljutio i prestao s njima razgovarati, ali ne rekavši ni riječi ja izvrših obračun u svojoj trgovini i nađoh da sam odlično poslovao za tih šest godina i da sam zaradio šest hiljada zlatnika. Obradovah se i podijelili sav novac na pola pa tri hiljade uzeh i rekoh braći: "Ove tri hiljade za mene i za vas i s tim ćemo trgovati. Druge tri hiljade zlatnika zakopah na određenom mjestu pret- postavljajući da mi se može dogoditi isto što i njima i tada bih opet imao tri hiljade da ponovno otvorim trgovinu.

Moja braća se složiše s tim i svakom od njih ja dadoh po hiljadu a i sebi ostavih hiljadu zlatnika i mi nakupovasmo robe, najmismo lađu i spremismo se na put. Putovasmo tako dan, dva, čitav mjesec dok s robom ne stigosmo u jedan grad. U tom gradu na svaki dinar zaradismo po pet i htjedosmo otići ali ja ugledah u jednom trenu na obali jednu djevojku obučenu u prnje koja, kad me vidje, priđe i poljubi mi ruku rekavši: "Gospodaru moj, jesi li sposoban za milost i dobročinstvo koje ću ti uzvratiti zahvalnošću?" "Jesam", odgovorim, "ja volim milost i dobročinstva makar mi i ne zahvalila nikad!" Na to će djevojka: "Gospodaru, oženi se sa mnom i povedi me u svoju zemlju. Dušu ću ti svoju dati, budi milostiv prema meni jer i ja sam od onih što znaju šta je milost i dobročinstvo, a neka te ne zavede moje sadašnje stanje."

Kad to čuh, moje srce mi naredi da je uzmem, odjenuh je i

namjestih za nju u lađi dobru postelju. Starah se o njoj i poštovah je. Dok smo bili na putu i u mom srcu se rodi ljubav za tu djevojku, i ja se nisam od nje rastavljao. Zanemarih malo zbog toga svoju braću pa mi oni pozavidješe na robi, na djevojci i na bogatstvu. Moja se braća zbog toga počеше dogovarati kako da me ubiju i da uzmu moj novac i djevojku.

Jedne noći dok smo spavali, oni priđu i bace nas oboje u more. Kad se moja žena našla u vodi, učas se pretvori u ifritku pa me iznese na jedno ostrvo a onda se sakri. Pred jutro izađe pred mene i reče: "Ja sam tvoja žena i spasila sam te iz vode. Znaj da sam ja žena džin. Kad sam te ugledala moje srce te zavoljelo pa sam ti prišla onakva kakvu si me vidio, ali sad sam ljuta na tvoju braću i hoću da ih ubijem na svaki način."

Sve me ovo začudi i zahvalih joj na pomoći, ali što se tiče moje braće, to nikako! Ispričah joj zatim sve što sam s njima doživio od djetinjstva. Saznavši to ona reče: "Ja ću noćas svakako odletjeti k njima i potopiti njihovu lađu i ubiti ih." "Tako ti Allaha", rekoh joj, "ne čini to! Ta zar ne znaš za poslovicu: Ti što činiš dobra rđavom, znaj, zločinac je dovoljno kažnjen svojim djelima. Bilo kako bilo, to su moja braća." "Ja ih moram ubiti na svaki način", reče žena – džin. Ja je stadoh moliti da to ne čini. U tom ona ustane, podigne me sa zemlje i poleti i spusti me na krov moje kuće. Otvorim vrata, iskopam iz zemlje svoj novac, ponovno odem na trg poželim svojim poznanicima sreću i otvorim svoju trgovinu. Kad sam pred večer došao kući, nađoh ova dva psa privezana u svom dvorištu. Kad me ugledaše, oni ustadoše, pribiše se uza me, počеше se umiljavati i cviliti. I ne stigoh ni da se osvrnem a moja žena reče: "Eto ti tvoja braća!" "Ko je to s njima učinio?" – upitah ja, a ona odgovori: "Ja sam poslala po svoju sestru i ona je to s njima učinila i neće se moći osloboditi za deset godina." Eto, ja sam ovamo došao na svom putu idući k njoj da ih oslobodi jer je prošlo deset

godina otkako su u ovakvom stanju. Naišao sam i našao ovog čovjeka i reko: "Neću otići dok ne vidim šta ćeš ti s njim učiniti."

"Čudna je to povijest i zato ti poklanjam trećinu krvi ovog trgovca", reče džin.

Tada treći starac reče: "Ja ću ti ispričati još čudniju priču od ove dvije ako ćeš i meni pokloniti ostatak krvi ovog čovjeka i njegovu krivicu." "Hoću" – odgovori džin.

PRIČA STARCA S MAZGOM

"Sultane i glavo svih džinova, ova mazga je bila moja žena. Ja sam jednom otišao na put i bio odsutan čitavu godinu dana. Kad sam dosta zaradio, vratio sam se svojoj kući i zatekao sa svojom ženom, ovom mazgom, jednog od mojih slugu. Kad me ugledaše, skoči moja žena, uze neku zdjelu, popraska me iz nje nekom vodom i reče: "Napusti taj lik i poprimi obličje psa!" Istog časa ja postadoh pas, a ona me onda izjuri iz kuće. Išao sam tako ulicama dosta dugo. Jednom dođoh do jednog mesara, priđoh i počeh jesti kosti. Primjetio me mesar, uzeo me i odveo svojoj kući. Kad smo došli kući, mesareva kći odmah pokri lice i reče ocu: "Odkad nam dovodiš muškarca, stranca a ne javiš ništa o tome predhodno?" "A gdje je muškarac?" upita je otac. "Pa taj pas je muškarac", reče djevojka, "začarala ga je njegova žena a ja ga mogu osloboditi."

Kad to ču mesar reče: "Tako ti Allaha, kćeri moja, oslobodi ga!" Uze ona ibrik, nešto promrmlja nad njim i poprška me. "Promijeni to obličje i uzmi svoj raniji lik", reče. Odmah mi se povрати raniji lik i ja se zahvalim djevojci i rekoh joj: "Želim da začaraš moju ženu kao što je ona mene začarala." Djevojka mi tada dade u nekoj zdjelici malo one vode i reče mi: "Kad tvoja žena bude spavala, malo je popršci i zaželi da postane nešto drugo." Ja se noću uvučem u svoju kuću i nađem je kako spava. Malo je popršćem i zaželim da oblik svoj promijeni u mazgu, i to je evo ova mazga koju ti sad gledaš a koju ja tovarim i koja i mene nosi kad se umorim."

"Je li to istina?" upita džin mazgu, a ona zatrese glavom i dade mu znak da je sve tako bilo. Kad to čuje džin, strese se od uzbuđenja i pokloni starcu trećinu krvi onog čovjeka i njegovu krivicu. Tu je Šeherezadu zateklo jutro i ona prekide pričanje i obeća da će, u koliko je car ostavi na životu iduću noć ispričati nešto još čudnije...

PRIČA O TRI JABUKE

"Kažu, care vremena i gospodaru vijekova i stoljeća, da je halifa Harun

- Al Rašid pozvao jednom noću svog vezira Džafera i rekao mu: "Hoću da siđem u grad i da se raspitam o držanju upravljača na vlasti pa ću otpustiti svakoga na koga mi se potuže a nagradit ću svakoga koga mi pohvale." "Ja slušam i pokoravam se", odgovori Džafer, pa halifa s njim i s Mansurom krenu i pođoše kroz cio grad šetajući.

Prolazili su jednom uličicom te ugledaju starca, u dubokoj starosti, na glavi mu mreža i košara a u ruci štap. Ide taj starac žureći se i govori ove stihove:

Oni meni kažu – međ' ljudima
drugim

ti si blistav znanjem k'o mjesec u
noći;

a ja njima velim: – Ne, to nije
tako!

znanje vrijedi samo kad je i vlast s
njim.

Da se kome prohtije da me sad
založi

s tintom i papirom i svim znanjem
mojim

zalog mu ne bi ni za dnevnu
hranu

istrajat' mogao do sutrašnjeg
dana.

O, za nesretnike i za
siromahe

sumoran i tužan uv'jek život je
taj!

Kad je čuo te stihove, kalifa reče Džaferu: "Pogledaj toga bijednog čovjeka i čuj njegove stihove. Zaključujem da taj čovjek živi u oskudici." Halifa potom priđe starcu i upita ga: "Starče, kakav je tvoj zanat?" Starac mu odgovori: "Ja sam ribar, imam porodicu i ovu mrežu. Izašao sam jutros da lovim i evo do ovoga časa Allah mi ne udijeli ništa ni za mene ni za moju porodicu i zato sam poželio sebi smrt."

"Zar nećeš sada da se vratiš s nama na rijeku?", zapita ga halifa. "Stani na obalu Tigrisa, baci mrežu na moju sreću i sve što budeš izvadio otkupiću od tebe za sto zlatnika."

Obradova se ribar i uzviknu: "Pristajem, vratit ću se s vama!" Vratit će se svi na rijeku. Ribar baci mrežu, malo počeka i povuče za uzicu, dovuče mrežu do obale, kad li u mreži zatvoren kovčeg, težak kao tuč. Kad ugleda kovčeg, halifa ga dodirnu, vidje da je težak, dade ribaru sto zlatnika pa ovaj ode zadovoljan i sretan kući. Halifa i Mansur uzeše kovčeg i odnijеше ga u dvor. Upališe svijeće, obiše kovčeg i nađoše u njemu košaru od palmına lišća zašivenu crvenim vunenim koncem. Kad su rasjekli košaru, nađoše u njoj crveni ćilim. Kad podigoše ćilim, nađoše pod njim zâr u kojem se ukaza žena slična grumenu srebra, ubijena i rasječena. Kad to vidje halifa, jako se ražalosti i reče Džaferu: "Pseto među vezirima. Ljude ubijaju u moje vrijeme i bacaju ih u rijeku i zato sam ja odgovoran sad i na sudnji dan. Svakako će mi platiti onaj ko je usmrtio ovu ženu, i to najtežom kaznom!" Ponovo se obrati ljuto Džaferu i reče mu i ovo: "Kunem se srodstvom svog roda s Abbasovim sinovima ako mi ne dovedeš onoga ko ju je ubio da ga mogu po pravdi zato kazniti, neizostavno ću te objesiti o vrata svoga dvora i to tebe i još četrdeset tvojih rođaka." Silno razgnjevljen halifa iziđe, a Džafer ode u grad i mišljaše: "Kako da znam ko je počinio taj zločin da ga dovedem halifi. Ako dovedem krivoga, sam ću odgovarati. Ne znam šta da radim?" Tako Džafer

provede kod kuće tri dana. Četvrti dan halifa ga pozva k sebi i upita ga: "Gdje je ženin ubica?" "Ja ne vršim nadzor nad ubijenim, gospodaru pravovjernih, da bih mogao znati ko ju je ubio." Halifa se na to tako razljuti da odmah naredi da ga objese ispred njegovog dvora, a glasnike posla da po Bagdadu viču: "Ko hoće da gleda kako vješaju Džafera Bermekida, halifinog velikog vezira (prvog ministra) i još četrdeset Bermekida – njegovih rođaka, o vrata halifovog dvora, neka dođe da gleda!" Iz svih ulica nagruše ljudi da vide zašto se to događa, pa, kad dođoše pred dvor, nađoše postavljena vješala i ispred njih ljude koji čekaju da budu obješeni na halifin znak (taj znak davao se bijelom maramicom).

Odjednom se iz mase naroda izdvoji mladić lijep kao mjesec, očiju kad u gazele, sjajnog čela i rumena lica, sa tek nježnim maljama i mladežom kao kružić ambre. Gurao se kroz narod da bi stao pred Džafera pa reče: "Neka bi bio spašen nevolje da stojiš ovdje, gospodaru emirâ i zaštitniče bijednih! Ja sam ubio pokojnicu koju ste našli u kovčegu. Objesite mene za nju i naplatite mi sve!" Kad ču mladića, Džafer se obradova svom oslobođenju ali se sažali na mladića. Dok oni tako malo razgovarahu, ugledaše oronula starca, daleko zamakla u godine kako gura ljude i prolazi kroz gomilu. Priđe Džaferu i mladiću, pozdravi ih i reče: "Visoki gospodine ministre. Ne vjeruj ništa ovom mladiću. Niko osim mene nije ubio tu ženu. Nagradi me zato onako kako sam zaslužio, ili ću zatražiti od tebe računa pred licem velikog Allaha ako to ne učiniš." U to se umiješa mladić i reče: "Veliki vezire, taj oronuli starac koji je izgubio pamet ne zna šta govori! Ja sam je ubio. Kazni me kako i zaslužujem." "Dijete moje", na to će starac, "ti si mlad i željan sreće u životu, a ja sam starac i život me je zamorio! Ja hoću da te iskupim svojom dušom i hoću da iskupim vezira i njegove rođake. Ponavljam, niko osim mene nije ubio tu ženu. Zaklinjem te velikim Allahom objesi me jer mi poslije nje nema života!"

Džafer se jako začudi, pa povede i mladića i starca u halifin dvor, poljubi pred njim zemlju i reče: "Gospodaru pravovjernih, doveli smo ti

ubicu one žene." "A gdje je?" upita halifa, a Džafer odgovori: "Ovaj mladić tvrdi da je on ubojica, a starac kaže da nije nego on i eto obojica su pred tobom."

Halifa pogleda obojicu i upita: "Ko je od vas ubio onu ženu?" "Ja" – povika mladić, ali starac izjavi: "Niko je drugi nije ubio osim mene!" "Uzmi obojicu i vodi neka ih objese!" reče halifa Džaferu. "Ako ju je ubio jedan nepošteno je objesiti i drugog", reče Mansur.

"Kunem se u sve što mi je sveto da sam ja ubio tu ženu" – reče mladić i navede okolnosti pod kojima je izvršio zločin. Opisa sve ono što je halifa našao, i halifa razumjede da ju je on baš i ubio.

Začudi se svemu ovome pa reče: "Zašto si ubio ženu kad nisi imao prava i zašto sad sve priznaješ a niko te nije prisilio već si sam došao ovamo i kazao?" "Nagradite me kako sam i zaslužio. Znaj, gospodaru pravovjernih", reče mladić, "ta žena je moja žena. Oženio sam se njome kad je bila čestita i s njom imam troje djece. Voljela me je i pazila i nisam vidio nikakva zla s njom, pa sam je i sam volio velikom ljubavlju. Na početku ovog mjeseca ona se teško razboljela a ja pozvah liječnike i zdravlje joj se pomalo počelo vraćati. Htjedoh je odvesti u kupatilo, a ona mi reče: "Ja bih prije kupanja nešto pojela, a jako sam se zaželjela..." – "Šta je to" – upitah, a ona reče – "Htjela bih jednu jabuku, da je pomirišim, da odgrizem jedan komadić." Ja odmah odoh u grad i počeh tražiti jabuke, ali ih ne nađoh. A da je jabuka stajala i čitav zlatnik, ja bih je kupio. Bilo mi je teško i kad dođoh kući ja joj rekoh: "Kunem ti se da nisam našao ništa." Ona se oneraspoloži i s večeri njena se bolest pogorša. Ja sam bio cijelu noć budan i razmišljao, a ujutro počeh obilaziti sve voćnjake jedan za drugim ali ne nađoh jabuka. Sretnem jednog starog vrtlara i upitam ga za jabuke a on mi reče: "Dijete moje, to ćeš sad mučno naći. Nema jabuka, nije im vrijeme. One se mogu, možda, naći samo u vrtu gospodara pravovjernih u Basri, a vrtlar ih čuva samo za halifu." Moja predanost i ljubav prema mojoj ženi podstakne me pa se spre- mim na put.

Putovao sam tamo i amo petnaest dana i petnaest noći i donio joj tri jabuke koje bijah kupio u vrtlara u Basri za tri zlatnika. Dadoh ih ženi, a ona im se i ne obradova, nego ih ostavi kraj sebe a njena bolest i groznica uzeše maha i bijaše gore bolesna punih deset dana. Poslije svega toga ona ozdravi. Ja tada odoh u svoju trgovinu i cijeli dan sam radio, kad li po podne prolazi jedan crni rob i nosi u ruci jednu od one tri jabuke i igra se njome. "O, gdje si našao takvu jabuku, dobri čovječe, da je i ja nabavim?" On se nasmije i reče: "Uzeo sam je od svoje drage. Nisam joj dugo dolazio jer sam bio odsutan. Kad sam došao, ona mi je rekla da joj je muž išao u Basru po te jabuke i da ih je platio svaku po zlatnik i ja jednu uzeh sebi."

Smrklo mi se pred očima i ja, pošto sam zatvorio svoju radnju, odem kući i odmah spazim kod svoje žene dvije jabuke. Upitao sam za treću a ona mi reče: "Ne znam, a i ko će znati gdje je." Meni je i to bilo dosta i ubio sam je istog trena. Stavio sam je poslije u košaru i odnio pa bacio u Tigar. Kazni me, molim te i to pošteno jer sam zaslužio. Niko nije znao ni vidio kad sam počinio taj zločin, ali, kad sam se vratio kući, zatekao sam najmlađeg sina kako plače: "Što plačeš, čedo moje?" – upitah ga, a on mi reče: "Uzeo sam jednu od onih jabuka koje su bile u majke i pošao na ulicu da se poigram s braćom kad li naiđe jedan visok crni rob i uze mi je iz ruke pa me zapita: "Gdje si to našao?" "Po nju je išao moj otac", rekoh, "u Basru za moju majku koja je bila bolesna i dao za svaku po jedan zlatnik." Nije me ni slušao, nego me je još i izudarao i odnio je jabuku a ja se prepadoh i odoh s braćom van grada i zatekla nas je noć, pa se sad jako plašim majke da se ne naljuti na mene. Zaklinjem te Allahom, oče, nemoj joj reći ništa može se još gore razboljeti." Kad sam čuo riječi moga sina, shvatio sam da sam učinio strašnu stvar i da sam lišio života nevinu osobu. Dok sam ja gorko plakao i tugovao, dođe ovaj starac, njen otac, a ja mu sve ispričah i tako smo pet dana zajedno tugovali, a sad, požuri, da i mene stigne zaslužena kazna!"

Kad je čuo ove riječi, halifa se zakune da neće kazniti nikog drugog do onoga roba i da ga svakako moraju naći.

Šeherezadu zateče jutro i ona prekine svoju priču... Kad je nastalo slijedeće veče, ona nastavi... Halifa je tražio od Džafera da odmah počne tražiti pravog krivca, ili će se sam naći na njegovom mjestu. Tužan, Džafer pomisli: "Ovo je drugi put kako mi prijete smrt, a ni vrč ne ostaje uvijek cio. Kako li ću se opet izvuć? Idem kući i neću tri dana izlaziti, pa šta bude." Četvrti dan Džafer pozove suce u svoju kuću, napravi oporuku, pozdravi se sa svojimima i upravo u taj tren dođe izaslanik halifin i reče da je halifa jako ljut i da se zakleo da će ga kazniti kako je bilo rečeno. Dok se Džafer opraštao od svih pojedinačno, naposljetku je došla na red najmlađa kćerka koju je posebno volio. Kad je on nju zagrlio, osjetio je da ona ima nešto u džepu i upita je šta je to. "Jabuka koju mi je dao naš rob Rejhan, a ona je iz halifinog vrta i uzeo mi je za nju dva zlatnika. Ima tome već četiri dana ja je još uvijek čuvam." Obradovao se Džafer i pozove odmah toga roba pa ga upita: "Rejhane, crni, od kuda ti ova jabuka?" "Kunem se u Allaha da tu